

Čeští a francouzští absolventi vysokých škol na trhu práce

Eva Kellnerová

Fakulta sociálních věd

Univerzita Karlova

Praha

4. ročník sociologie

Konzultoval: Doc. Jaroslav Kalous, Ph.D.
Práce bude obhajována v 8. semestru studia.

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

V Praze Dne 15. května 2006

Podpis: *Eva Kellnerová*.....

Děkuji panu Doc. Jaroslavu Kalousovi, Ph.D. za odborné vedení této bakalářské práce. Velice si vážím jeho ochoty a trpělivosti.

Obsah

Obsah	1
Abstrakt	2
1. Úvod	3
2. Cíl	4
3. Metodologie	5
4. Teoretická východiska	6-7
5. Český a francouzský vysokoškolský systém	8-10
6. Francouzští vysokoškolští absolventi na trhu práce	
6.1. Situace na francouzském pracovním trhu	11-12
6.2. Studentské stávky ve Francii	13-18
7. Čeští vysokoškolští absolventi na trhu práce	
7.1. Situace na českém pracovním trhu	19-20
7.2. Čeští absolventi vysokých škol	20-22
8. Čeští a francouzští respondenti a práce v Evropské unii	23-24
9. Závěr	25-26
Seznam použité literatury a jiných zdrojů informací	27-30
Příloha 1- Rozhovory s českými respondenty	31-42
Příloha 2- Rozhovory s francouzskými respondenty	43-55
Příloha 3- Projekt bakalářské práce	56-57

Abstrakt: Práce „*Čeští a francouzští absolventi vysokých škol na trhu práce*“ přináší pohled na český a francouzský terciární systém vzdělávání a pracovní trh v České republice a ve Francii. Práce popisuje tradice a principy českého a francouzského vysokoškolského systému a následovně se věnuje především uplatnění českých a francouzských vysokoškolských absolventů na trhu práce v jejich zemi. Mapuje situaci na francouzském pracovním trhu a sleduje studentské stávky, které vznikly jako nesouhlas s nově schválenou smlouvou prvního zaměstnání. Na to navazuje situací na trhu práce v České republice. Práce se opírá o rozhovory s českými a francouzskými vysokoškolskými absolventy, kde se odráží jejich názory na vysokoškolský systém, na domácí pracovní trh a jejich případný zájem o práci v zahraničí. Vysokoškolské vzdělání je nezastupitelné. Trh práce je složitý mechanismus, který má zapotřebí produktivních jedinců. Propojenost vysokoškolského vzdělávacího systému s trhem práce je nezbytná proto, aby se mladý člověk mohl po studiu vysoké školy na trhu práce uplatnit. Mladí lidé mají často strach z nezaměstnanosti, neboť vysoká škola jim leckdy nenabízí jistotu, že po jejím vystudování najdou zaměstnání.

Abstract: My work „*Čeští a francouzští absolventi vysokých škol na trhu práce*“ enables to view the tertiary educational system and the labour market in the Czech republic and France in a new way. The work describes traditions and principles of Czech and French university system and consequently examines the possibilities of employment of Czech and French university graduates on the labour market. It explores the situation of the French labour market and the student strikes, that have emerged as a response to a newly accepted treaty of the first employment. The work continues with the description of the situation on the labour market in the Czech republic. It is based on interviews with Czech and French university graduates that reflect their opinion on the tertiary education system, on the national labour market, and their possible interest in working abroad. University education is extremely important, as productive and educated people are indispensable to the complex mechanism of labour market. It is necessary that the university education system and the labour market be interconnected, so that the young graduate can find employment on the labour market. Many young people fear unemployment since the university often does not function as a guarantee that they will find a job after graduation.

1. Úvod

Celá společnost prochází neustále změnami. Tyto změny zasahují do všech oblastí lidského života a kladou stále větší nároky na celou společnost a na každého z nás jako jejího člena. Úroveň vzdělání, kvalita vzdělávacího systému a schopnost společnosti využít tvůrčího potenciálu všech svých členů se staly rozhodujícími činiteli dalšího vývoje společnosti. Dnes platí, že vzdělání, a to obzvláště vysokoškolské, má nezastupitelnou funkci. Je jednou z hnacích sil ekonomického rozvoje společnosti a ovlivňuje úspěšnost na trhu práce, neboť nepřímo působí na míru nezaměstnanosti.

Svět práce se sám o sobě vyvíjí a s neustálými inovacemi a rozvojem nových technologií je pro terciální sektor vzdělávání mnohdy nelehké se mu přizpůsobit. Mladí absolventi ocitající se na trhu práce se tak stávají ohroženou skupinou a jejich začlenění na trh práce se stává cílem každého státu. „Práce bývala niterným naplněním života, ale i obavou. Přišlo 20. století a s ním fenomén nezaměstnanosti. Strach z práce byl nahrazen strachem o práci...“¹

Vzdělání s sebou přináší mnoho pozitivních vlivů. Jedním z nich je právě uplatnění na trhu práce. Dá se také tvrdit, že čím vyšší dosažené vzdělání jedinec má, tím vyšší užitek má také pro společnost. Vysokoškolský diplom zvyšuje obecně šance na dobré společenské uplatnění a vyšší životní úroveň jedince. Záleží však v dnešní době jenom na vysokoškolském diplomu? Najde mladý člověk, který „právě“ vyšel s titulem z vysoké školy, uplatnění na trhu práce? Stačí vysokoškolskému absolventovi „pouze“ „diplom v kapse“? Vysoká škola by se měla snažit poskytovat studentům co nejlepší vzdělání a zajistit absolventům co nejlepší uplatnitelnost v reálném životě. Jsou absolventi dobře připraveni vysokoškolským systémem do života?

Tato práce se věnuje uplatnění českých a francouzských absolventů na trhu práce. Nejdříve popisují český a francouzský vysokoškolský systém. Věnují se francouzskému trhu práce a analyzují nedávnou situaci studentských stávek ve Francii. Zapojují rozhovory s francouzskými vysokoškolskými absolventy. Pokračují situací na pracovním trhu v České republice a zařazují rozhovory s českými respondenty. Následovně se věnují zjištění, ke kterým jsem, srovnáním rozhovorů s českými a francouzskými absolventy, dospěla.

V práci čerpám z české a francouzské literatury, z článků, internetových stránek a dalších uvedených dokumentů a zdrojů.

¹ Petrášek, Z. *První máj, práce čas*. In: Respekt 17, 24. duben-1.květen 2006, str. 16.

2. Cíl

Cílem práce je podat základní informace o vysokoškolském systému v České Republice a ve Francii a o jeho návaznosti na trh práce. Všímám si typů vysokých škol, vzdělávacích programů, titulů jakých mohou čeští a francouzští studenti dosáhnout. Cílem je také zjistit, jak jsou čeští a francouzští absolventi vysokých škol připraveni vzdělávacím systémem na aktivní život a jestli je pro ně situace na českém a francouzském trhu práce přijatelná. Dále zmapovat nedávné studentské bouře, které zasáhly Francii.

Použila jsem nejen literaturu, články a jiné zdroje, ale i pomocí rozhovorů s českými a francouzskými absolventy vysokých škol se snažím zjistit jejich názory na vysokoškolský systém, postoj k vystudovanému oboru, zda jsou zaměstnaní a spokojení se zaměstnáním, zda jim hledání práce činilo problémy a jestli by byli ochotni odejít za prací do zahraničí.

3. Metodologie

Ve své práci používám metodu studia dokumentů. Vycházím z odborných studií, z české a francouzské literatury, článků, internetových zdrojů a statistik. O údajích týkající se nezaměstnanosti absolventů škol v České republice jsem se dozvěděla z internetových stránek ministerstva práce a sociálních věcí, z Národního Ústavu pro odborné vzdělávání, či z tiskových zpráv Ústavu pro informace ve vzdělávání. Informace o vysokoškolském systému jsem získávala nejenom z výzkumné organizace Centrum pro studium vysokého školství, Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy nebo na Informačním portálu o vzdělávání v Evropě. Co se týče francouzského vysokoškolského systému a trhu práce, informovala jsem se u Ministère de l'éducation national², na stránkách Institut National de la Statistique des Études économiques³. Čerpala jsem také z odborné literatury a článků popisujících studentské stávky a bouře ve Francii.

V práci jsem dále použila metodu dotazování, konkrétně rozhovor. Jako výzkumný nástroj sloužil dotazník. Měla jsem předem připravené otázky, jejichž formulaci a pořadí jsem v závislosti na rozhovoru s respondentem měnila. Zvolila jsem deset rozhovorů, které jsem provedla jak s českými, tak s francouzskými absolventy vysokých škol. Jako výběrová technika byla zvolena metoda prostého náhodného výběru. Sběr dat v České republice probíhal formou osobního rozhovoru s respondentem. Dotazované osoby jsou z okruhu mých známých. Ve Francii jsem měla tazatelku, Terezu Osuskou, která tam vystudovala a nyní tam i pracuje. Rozhovory prováděla s kolegy z práce nebo se známými. Rozhovory byly proto, jak s českými, tak francouzskými respondenty, prováděny neformálně.

Absolvent vysoké školy je v rozhovoru každý, kdo ukončil bakalářské, magisterské či doktorské studium a získal titul Bc., Mgr. nebo Ph.D, je zaměstnán do dvou let nebo se neuchází o zaměstnání déle než dva roky. Reprezentativita výběru je omezena zejména velikostí výběru (10 rozhovorů v České republice, 10 rozhovorů ve Francii) a proto mají rozhovory sloužit jen jako doplnění práce. V rozhovorech jsem se snažila zjistit pocity a emoce absolventů vysokých škol spojené se zapojením do aktivního života. U francouzských absolventů mě zajímal také jejich pohled na nedávné studentské stávky související se smlouvou *Prvního zaměstnání* neboli CPE⁴. Dotazník obsahuje následující okruhy otázek: vystudovaný obor, aktuální pracovní status, průběh pracovní dráhy, práce v oboru, názor na vysokoškolský systém, zájem o práci v zahraničí.

² Ministerstvo národního školství

³ Národní institut pro statistiku a ekonomické vzdělávání

⁴ Contract Premier Embauche CPE

4. Teoretická východiska

Definice uvedená v odstavci 144 v zákoníku práce, kde v České republice absolventem je „Zaměstnanec vstupující do pracovního poměru na práci odpovídající jeho kvalifikaci, jestliže celková doba jeho odborné praxe nedosáhla po úspěšném ukončení studia (přípravy) dvou let, přičemž se do této doby nezapočítává doba vojenské základní (náhradní) služby nebo civilní služby nahrazující tuto službu a doba mateřské nebo rodičovské dovolené.“ je jedním z východisek.

Česká republika vznikla rozpadem České a Slovenské federativní republiky 1. ledna roku 1993, kdy také byla přijata nová Ústava České republiky. Od listopadu roku 1989 se Česká republika transformuje z centralizovaného socialismu na společnost s tržním hospodářstvím. Principy organizace francouzského vysokého školství jsou založeny na republikánské a též silně centralistické tradici.

Česká republika má oproti Francii 10,246 milion obyvatel, rozlohu 78 886 km², hustotou obyvatelstva 130 na jeden km² a její demografický vývoj je v důsledku nízké porodnosti nepříznivý, i když od roku 2003 se začíná stabilizovat. Francie má 61 milionů obyvatel, rozlohu 547 030 km², hustotu obyvatelstva 111 na jeden km² a mírný demografický růst zhruba kolem 0,4 procent ročně.

Česká republika je parlamentní demokracie. Prezident je volen parlamentem, na rozdíl od Francie, kde je volen přímo. Legislativní moc má u nás Parlament, ve Francii Národní shromáždění⁵.

V České republice je nárok na vzdělávání obsažen v Listině základních práv a svobod z 9. ledna roku 1991. Francouzské školství je založeno na řadě principů, mezi které patří svoboda vzdělání pro každého, školní povinnost od 6 let či bezplatnost na veřejných školách, které se inspirovaly Velkou francouzskou revolucí. Práva občanů a povinnosti státu vzhledem ke vzdělávání vychází z Deklarace práv člověka a občana z roku 1789.

Pro obě dvě země platí, že vysoká škola je typická státem zřízená instituce a školství patří pod pravomoce ministerstva školství. Vysoké školy podléhají veřejné regulaci, která je dána zákony o vysokoškolském vzdělávání dané země.

Česká republika i Francie jsou členy Evropské Unie. Oba dva státy rozvíjejí mezinárodní spolupráci a podílejí se na vytváření Evropského prostoru vysokoškolského

⁵ Assemblée Nationale

vzdělávání v rámci Boloňského procesu. Navzájem se otevírají, podporují evropskou integraci a spolu s ostatními evropskými zeměmi budují jednotný evropský vzdělávací systém.

V České republice studuje na terciární úrovni 327 tisíc studentů. Následující citovaná koncepce slibuje: „Do roku 2010 dostane příležitost získat vysokoškolské vzdělání oproti dnešním necelým 35 procentům poprvé zapsaných studentů z příslušných věkových skupin asi 42–45 procent mladé populace, což bude společně s přijatými na vyšší odborné školy a do dalších typů terciárního vzdělávání představovat přes 55 procent mladých lidí. V roce 2015 je pak reálné dosáhnout jenom ve vysokoškolském sektoru dokonce 50 procent mladé generace občanů ČR.”⁶ Počet studentů ve Francii v období 2004/2005 dosahuje 15 milionů, z toho kolem 2,2 milionů jsou studenti terciárního vzdělávání.

⁶ Aktualizace koncepce reformy vysokého školství, MŠMT, 2006.

5. Český a francouzský vysokoškolský systém

Terciální vzdělávání je široký sektor zahrnující vysoké školy univerzitního i neuniverzitního typu, vyšší odborné školy a mnohé další odborné a vzdělávací instituce, které mohou být jak veřejné, tak i soukromé a poskytují vzdělání absolventům středních škol s maturitní zkouškou.

Systém terciálního vzdělávání v České republice označujeme za pluralitní, stejně tak jako francouzský systém, tedy systém, kdy vedle sebe existují veřejné, státní i soukromé vysoké školy. Činnost vysokých škol u nás je upravena zákonem č. 111/1998 Sb. (Zákon o vysokých školách) a dále jejími vnitřními předpisy, které na zákon navazují a podléhají schválení Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy.

Tradice vysokého školství v České republice sahá až do středověku. Datuje se od roku 1348, kdy byla v Praze založena nejstarší univerzita ve střední Evropě, Univerzita Karlova. Nesmíme opomenout, že vzdělání je zahrnuto do Ústavy České republiky a je jedno ze základních lidských práv, o čemž se můžeme přesvědčit v Listině základních práv a svobod. Důležitým mezníkem ve vysokoškolském vzdělání je vznik Československé republiky roku 1918. Vysokým školám, které byly státní, byla zaručena autonomie. Přístup ke vzdělání byl volný pro všechny. To skončilo s obdobím druhé světové války, kdy byly vysoké školy německou okupací na šest let zavřeny. S nástupem totalitního režimu tak volnost a svobodný přístup ke vzdělání byl podřízen ideologiím. S listopadem roku 1989 začíná nové období pro naše vysoké školství a jeho vývoj. Byl přijat zákon o vysokých školách, který jim navrátil především ztracenou autonomii. V dubnu roku 1998 byl pak přijat nový upravující zákon o vysokých školách, který začal platit 1. července téhož roku, s některými ustanoveními, která vešla v platnost o rok později 1. ledna 1999. Zákon byl do dneška několikrát novelizován. V zákoně došlo ke změně právního postavení vysokých škol, které podle kritéria vlastnictví dělíme na vysoké školy soukromé, veřejné a státní, kam se řadí školy vojenské a policejní. Zákon rozlišuje vysoké školy univerzitního a neuniverzitního typu, dále vyšší odborné školy, instituce s pomaturitním odborným studiem a jiné vzdělávací instituce. Vysoká škola univerzitní pak může uskutečňovat všechny typy univerzitních programů a v souvislosti s tím vědeckou a výzkumnou, uměleckou nebo další tvůrčí činnost. Vysoká škola neuniverzitní uskutečňuje bakalářské studijní programy a může též uskutečňovat magisterské studijní

programy a v souvislosti s tím výzkumnou, vývojovou, uměleckou nebo další tvůrčí činnost. Součástí zákona jsou v neposlední řadě typy studijních programů.

Připomeňme, že Česká republika se zapojila do boloňského procesu podepsáním Boloňské deklarace v Bologni v roce 1999 (spolu s dalšími 31 státy), jejímž programem je vytvoření Evropského prostoru pro vysokoškolské vzdělávání do roku 2010. Jedním z jejich cílů je prostupnost terciálního sektoru vzdělávání a přechod na nový evropský srovnatelný systém třístupňového strukturovaného studia (bakalářský, magisterský a doktorský program). Česká republika podepsala společné prohlášení ministrů školství evropských států. Při zrodu boloňského procesu stála Francie, a to podepsáním Sorbonnské deklarace v Paříži v květnu roku 1998. V současné době je v jednání *Reforma vysokoškolského vzdělávání (lisabonská strategie a boloňský proces)*. Účelem je „...podpora provádění projektů majících za cíl přispět k reformnímu procesu vysokoškolského vzdělávání...Žadatelé musejí být asociacemi, sítěmi...vysokoškolského vzdělávání...a mít členy alespoň ve třech státech účastnících se na programu Sokrates.“⁷ Návrhy pro její podporu měly být předloženy do 20. dubna tohoto roku.

Principy organizace francouzského vysokého školství jsou založeny na republikánské a silně centralistické tradici. Školy, jejichž úkolem je formovat budoucí občany, jsou z převážné většiny řízeny státem. Ten určuje vzdělávací politiku a stanoví národní vzdělávací programy. Stát je rovněž hlavním investorem, financuje zhruba dvě třetiny veškerých nákladů a formou stipendií a účelových dávek zajišťuje finanční podpory studentů a jejich rodin. Stát si také zachovává, stejně tak jako v České republice, monopol na vydávání školských diplomů. Od roku 1808 je symbolem národního diplomu maturita, která je nejen završení středoškolských studií, ale především vstupem do vysokého školství.

Posledních dvacet let Francie usiluje o decentralizaci a dekoncentraci výchovného a vzdělávacího systému a snaží se zavést větší organizační pružnost. I francouzské vysoké školství prodělalo od druhé poloviny 20. století množství reforem, jejichž cílem je samostatnost a víceoborovost vysokoškolských vzdělávacích zařízení. Poslední významnou změnou je přechod na již výše zmiňovaný evropský systém. Zavedení těchto reforem se téměř vždy nevyhnulo značným protestům z řad studentů i učitelů⁸.

Počet studentů vysokých škol od šedesátých let minulého století postupně rostl. V roce 1960 to bylo 300 000 studentů, v roce 1980 1 200 000 studentů, v devadesátých letech se

⁷ Výzva k předkládání návrhů-GŘ EAC č.01/06, *Reforma vysokoškolského vzdělávání (lisabonská strategie a boloňský proces)*. Úřední věstník Evropské unie. 21. 2. 2006, C 43/5, 6.

⁸ Viz. kapitola 6.2. Studentské stávkové ve Francii

stabilizoval a dokonce mírně poklesl, zatímco nyní dochází opět k nárůstu studentů (více než 2,2 miliónů). Více než polovina mladých lidí tedy studuje na vysokých školách. Tím, že Francie umožnila větší přístup ke krátkému vysokému vzdělání, zlepšila svůj průměr vzhledem k ostatním zemím OECD.

Většina studentů (1,4 miliónů) studuje na veřejných víceoborových univerzitách, kterých je 85 a jejichž součástí jsou univerzitní technologické instituty⁹, školy inženýrů a univerzitní instituty pro přípravu učitelů¹⁰. S výjimkou některých oborů nepodléhá zahájení studia přijímacímu výběrovému řízení. Vysokoškolské vzdělání nabízejí, stejně tak jako u nás, i soukromé univerzity.¹¹

⁹ Institut Universitaire de Technologie IUT

¹⁰ Institut Universitaire de Formation des Maîtres IUFM

¹¹ www.education.gouv.fr

6. Francouzští vysokoškolští absolventi na trhu práce

6.1. Situace na francouzském pracovním trhu

Za posledních dvacet let se ve Francii značně zvýšila úroveň vzdělanosti a kvalifikace. Je však paradoxem, že ve stejném období také vzrostla nezaměstnanost mladých, kteří mají dvakrát menší šanci než jejich starší kolegové sehnat práci. Ve světě práce došlo k závažným změnám, školský systém však ne vždy na ně dokázal reagovat. „Jak směřovat budoucnost společnosti, když mladí jsou blokováni? Spolehlivá společnost, ve které se dá žít, je ta, která těm, co přicházejí, dává naději. ... Jsem překvapen, že mladí nekritizují univerzity, ale naopak je obhajují. Univerzity přitom s nimi velmi špatně zachází: katastrofická orientace, velký výběr během prvních ročníků... Zatímco v roce 1968 jsme věřili ve svobodu, růst a optimismus, v roce 2006 nás ovládá nedůvěra v další pokrok, strach a obavy z vyhoštění ze společnosti. Celá léta se říká „ne“ všemu a „ano“ ničemu. Za tento postoj nejsou odpovědny jen politikové, ale my všichni“¹², uvádí v rozhovoru pro Télérama François Dubet, přední francouzský sociolog na problematiku trhu práce.

Výsledky referenda o Evropské ústavě z 29. května roku 2005 jasně naznačují, že generační rozpor, zejména však rozpor mezi mladými lidmi a politickými představiteli, se neustále prohlubuje. Na oprávněné vyjádření nejistot a závažných otázek budoucnosti odpovídají politikové pouze výzvami k trpělivosti a ideologickými teoriemi. Když tedy většina mladých Francouzů hlasovala PROTI a to 59 % mladých ve věku 18-24 let, což je o 4 % více než celostátní průměr, nebo se voleb nezúčastnila, bylo to zejména vyjádření jejich nesouhlasu s diskriminací na trhu práce. „Společnost jim neumožňuje profesní začlenění, které je pochopitelně podmínkou jejich autonomie a rozvoje života citového (založení rodiny), sociálního (vytvoření nových vztahů) a občanského (pomoc ostatním).“¹³ Hlasovali NE také proto, že jim bylo neustále tvrzeno, že „francouzský model vzdělání je nejlepší zárukou získání zaměstnání“¹⁴. To se však ukázalo jako zcela mylné tvrzení. Z výzkumů TNS Sofres¹⁵ ze září roku 2005 vyplývá, že 51 % Francouzů se domnívá, že školství je v jejich zemi špatně řízeno, zatímco v roce 2001 to bylo pouze 42 % Francouzů. Za nejslabší článek řetězu jsou považovány univerzity. Ze 64 % je na nich kritizováno nedostatečné získávání

¹² Brocard, V. „La voie vers le monde adulte est bloquée“. In: Télérama n° 2933-29 mars 2006, p. 10.

¹³ Bigot, J-Y., Jacquier, A., Sencier, E. *J'embauche un jeune*. Paris : Dunod, 2006, p. 3.

¹⁴ Bigot, J-Y., Jacquier, A., Sencier, E. *J'embauche un jeune*. Paris : Dunod, 2006, p. 4.

¹⁵ Institut pro výzkum trhu a veřejného mínění

vědomostí, špatná příprava na profesní život z 53 % a v neposlední řadě i nedostatky přípravy na život ve společnosti.

Dle výzkumů organizace Apec¹⁶ z roku 2004 se však situace začíná lepšit. V roce 2004 se každému druhému absolventovi podařilo sehnat do roku po ukončení školy práci. Polovině z nich to trvalo více než tři měsíce. Pokud jde o zbývající polovinu, někteří začali pracovat jako dobrovolníci pro mezinárodní organizace, někteří pokračovali dále ve studiu, a to 18 %. Zlepšení je ovšem jen zanedbatelné. 42 % absolventů z roku 2004 hledá rok po vstupu na trh práce stále své první zaměstnání. Dle výzkumů Apecu je hlavní brzdou v uplatnění mladých rozpor v očekávání mladých absolventů a požadavcích zaměstnavatele. Například většina absolventů obchodních a manažerských škol chce pracovat v oboru, ale trh nabízí méně příležitostí s ročním nárůstem jen o 3 %. „Pokud by absolventi přehodnotili své požadavky, mohli by být zaměstnání rychleji“, uzavírá výzkum Jean-Louis Walter, prezident Apecu. Mohli bychom tedy použít přísloví „Lepší vrabec v hrsti než holub na střeše“. Mladý absolvent, který přijme své první zaměstnání i tehdy, když není zcela v souladu s jeho původním profilem, je na tom lépe, než ten, který čeká na ideální práci.

Situaci na trhu práce shrnul ekonomický publicista Yves de Kerdrel v listu Le Figaro. „Systém pracovního práva archaicky nastaven tak, aby chránil pracovní místa, nikoli zaměstnance. Nepočítá například s přesunem míst mezi odvětvími...Dalším problémem je přebujelost pracovního práva, v němž za posledních dvacet let vznikla spousta protikladných norem. Zaměstnavatelé žijí v nejistotě, jaké normy pro jejich zaměstnance vlastně platí...Se zřizováním nových míst si to třikrát rozmyslí. Řešení nacházejí ve využívání neplacených stáží studentů a ve smlouvách na dobu určitou, jejichž počet se v posledních dvou desetiletích zosminásobil.“¹⁷ „Více než 100 tisíc mladých lidí pracuje jako „stážisté“, jen aby získali tolik žádanou praxi.“¹⁸ Se stáží má zkušenosti i Vincent (Rozhovor 2), který nyní pracuje jako telefonický koordinátor pro francouzskou společnost v Praze. Na otázku, jestli pro něho bylo obtížné najít práci v oblasti, kterou vystudoval, odpověděl:

„Ano, naneštěstí je mnohem snažší najít méně výnosné stáže...“

¹⁶ Asia-Pacific Economic Cooperation

¹⁷ Nekvapil, V. *Chirakův třetí ústup*. In: Respekt 16, 18.-23. duben 2006, str. 13.

¹⁸ *Diplom vlastně neznamená nic*. In: Lidové noviny-oddíl Akademie, 28.dubna 2006, str. 5.

6.2. Studentské stávky ve Francii

Francie se bouří. Ve čtvrtek 3. dubna začala platit tzv. Smlouva o prvním zaměstnání neboli CPE¹⁹, nový druh pracovního kontraktu vycházející z novely zákona o rovnosti příležitostí a týkající se mladých lidí do 26 let, kteří nastupují do prvního zaměstnání. Tato smlouva na dobu neurčitou, podle které může dát zaměstnavatel zaměstnanci, v našem případě čerstvému absolventovi, výpověď během dvou let, vyvolala mezi francouzskými studenty vlnu nevole. Ta v několika dnech přerostla až v obrovské studentské bouře, které se rozšířily po celé Francii. Studenti zahájili protest ten samý den, kdy byl zákon navržen na přijetí a protestní akce se konaly první den již na 39 z 84 univerzit. Počátky protestů můžeme spatřovat v Paříži, na univerzitách v budově historické Sorbonny, kde byl vyvěšen transparent *Sorbonne en grève et occupée*²⁰. „Pařížská policie v sobotu ráno vyklidila Sorbonnu, kterou už třetí noc okupovali studenti protestující proti nové podobě první pracovní smlouvy.“²¹ Protesty trvající několik týdnů začaly na počátku března ještě před vstoupením smlouvy v platnost. Ze začátku se týkaly pouze vysokoškoláků, postupně se k nim přidali i středoškoláci a aktivně se zapojily i odborové organizace. Situace se postupně vyhrotila v předvolební střetnutí politických stran.

Co smlouvou CPE chtěla francouzská vláda docílit? Podle vlády má tato smlouva snížit nezaměstnanost mládeže a absolventů škol. Čeho protestující studenti dosáhli? Vyslechl je někdo? Jak protesty dopadly? A co stojí za pozadím celých událostí?

Studenti se bojí budoucnosti. Bojí se o práci, brání si jistotu zaměstnání. Mají pocit nejistoty a ohrožení. „Práce už není otročinou, obavou ani výdobytkem, ale nárokovým statkem. Právě za to nyní bojovali studenti ve Francii. Na barikádách dobývati budeš...“²² Jak se k této situaci ve Francii staví naše ministryně školství Petra Buzková? „Vidím chvályhodnou snahu francouzské vlády řešit vysokou nezaměstnanost mladých lidí, ale je to cesta do pekel...Fakt, že člověk v prvním zaměstnání nezíská určitou stabilitu pracovního místa a může o něj bez varování přijít, musí mladé lidi strašně deprimovat.“²³ Francouzský sociolog Francois Dubet dodává: „Mladí mají pocit, že se ocitli v jakési síti, ze které není cesta do světa dospělých. I když se studenti nemají špatně, mají velkou svobodu...Ví dobře,

¹⁹ Contrat du premier embauche CPE

²⁰ „Sorbonna ve stávce a okupovaná“

²¹ www.novinky.cz, 11.3. 2006 11:24

²² Petrášek, Z. *První máj, práce čas*. In: Respekt 17, 24. duben-1.květen 2006, str. 16.

²³ Švehla, M. *Někdo se do změny nechce. S Petrou Buzkovou o školách, ženách a mužských rituálech*. In: Respekt 16, 18.-23. duben 2006, str. 16.

že ... vstup do aktivního života bude dlouhý, nejistý a chaotický...“²⁴ a cesta do světa dospělých jim je vlastně uzavřena.

Jak bylo pro naše francouzské respondenty složité najít uplatnění na trhu práce ve vystudovaném oboru? Na tuto otázku odpověděla většina, tedy 7 respondentů (Rozhovor 1, 3, 2, 4, 6, 8, 9), *Ano*, pouze pro tři (Rozhovor 5, 7, 10) to nebyl problém. Vincent (Rozhovor 2), telefonický operátor říká:

„...Ano, naneštěstí je mnohem snažší najít méně výnosné stáže...“

Philippe (Rozhovor 9), který byl už jednou nezaměstnaný:

„Není to nikdy lehké....“

A jak je to s respondenty a nezaměstnaností? Mají z ní strach? Z rozhovorů je jasné, že pouze tři dotazovaní (Rozhovor 1, 8, 9) byli zatím nezaměstnaní, zatímco zbytek nikoli. Eva (Rozhovor 8) byla nezaměstnaná dokonce rok, Boris (Rozhovor 1) a Philippe (Rozhovor 9) tři měsíce a jak Philippe dodává:

„...tři měsíce hledání práce, to je pro Francii krátká doba.“

Strach z nezaměstnanosti má více jak polovina respondentů a to šest (Rozhovor 3, 4, 7, 8, 9, 10) a právě dva z nich (Rozhovor 8, 9) už byli i nezaměstnaní. Nyní jsou ovšem všichni respondenti zaměstnaní a devět z deseti respondentů dokonce pracuje přímo ve vystudovaném oboru.

Tuto plnou zaměstnanost našich respondentů můžeme také vysvětlit tím, že všichni respondenti pracovali během studia a dokonce sedm dotazovaných se věnovalo přímo oboru. Grafik Marc (Rozhovor 7) pracuje v oboru již od druhého roku studia:

„...pracoval jsem v oboru od druháku, byl jsem spokojený s touto prací, tak jsem tady...“

I Marion s Evou, se již věnovaly jazykům. Eva (Rozhovor 8):

„Ano, učila jsem angličtinu...“

²⁴ Brocard, V. *“La voie vers le monde adulte est bloquée”*. In: Téléràma n° 2933-29 mars 2006, p. 10.

Sekretářka advokátní kanceláře Patrice (Rozhovor 10) se věnovala jak oboru, tak i jiné činnosti :

„Chodila jsme na stáže související s mým studiem během školního roku, ale také jsem během léta pracovala ve firmách, které neměly s právníčinou nic společného. Příprava objednávek, umývání...“

Tři z dotazovaných (Rozhovor 2, 5, 9) pracovali v jiné doméně, než v oboru. Zdravotní sestřička Marie-Fleur (Rozhovor 5):

„Během studia jsme trochu pracovala, abych měla peníze, ale byly to brigády, které nesouvisely se studiem.“

Kde můžeme spatřovat ještě další příčiny těchto protestů? Z čeho mohou pramenit obavy francouzských studentů? Je to špatná návaznost vzdělávacího systému na trh práce? Vzdělávací systém mladé lidi mnohdy nedostatečně připravuje na budoucí povolání. A právě i polovina (Rozhovor 1, 2, 6, 7, 9) respondentů uvádí jako hlavní nedostatek vysokoškolského systému vztah teorie a praxe. Rehabilitační pracovník Boris (Rozhovor 1):

„Vztah teorie a praxe je nedostatečný a to se někdy může v praxi jevit jako problém.“, učitelka a překladatelka Julie (Rozhovor 6) přikyvuje:

„Není dostatečně flexibilní. Neučí nás, jak se postavit a řešit reálné problémy.“

A shoduje se i s Philipem (Rozhovor 9):

„Hlavní výhoda je stáž přímo v podniku. Vyučující jsou někdy příliš zkosnatělí a nemají ani ponětí o realitě a co je potřeba na pracovním trhu.“

a operátorem Vincentem (Rozhovor 2):

„Příliš laxní, příliš dlouhý, špatně orientovaný.“

Třem (Rozhovor 3, 4, 5) dotazovaným vadí buď to, že studium je někdy příliš drahé nebo rozdíl ve finančních prostředcích mezi univerzitami a neuniverzitami tak zvanými Grandes Écoles jako Michelovi (Rozhovor 3):

„Propast mezi Univerzitami a školami „elit“, rozdíl ve finančních prostředcích, počet studentů, kontakt s firmami...Pro některé francouzské studenty jít na fakultu je jako se připravovat na život nezaměstnaného...“

a zbývající dva (Rozhovor 8, 10) uvádí jiné nedostatky. Učitelka Eve (Rozhovor 8):

„...myslím, že je to především nedostatečná kvalifikace pedagogů na univerzitách. Kolikrát mám pocit, že semináře učí kdokoliv.“

Již také neplatí, že čím více diplomů, tím lepší uplatnění. A i přímá úměrnost, že získaný titul a diplom „v kapse“ je zárukou zaměstnání, již není tak jasná. Podle Michela (Rozhovor 3) pracující u Renaultu:

„*Co se týče aktuální situace na trhu práce, mladí jsou konfrontováni s pesimistickou budoucností. Jak už jsem řekl, jen studovat již nestačí k tomu, aby měl člověk dobré zaměstnání.* „

„Jsme schopni poskytnout mladým lidem odpovídající přijatelné místo ve společnosti, nebo budeme pokračovat stejně jako tomu bylo během posledních dvaceti let? Tedy „skladovat“ je na univerzitách, po jejichž absolvování jen velmi těžce hledají práci, nabízet jim nestálá zaměstnání a bránit jim, aby vzali život do svých rukou.“²⁵.

Je třeba si také uvědomit, že protesty mladých nejsou za posledních dvacet let ve Francii žádnou novinkou. „Studenti se bouřili proti reformě Devaquet v roce 1986, proti CIP²⁶ v roce 1994, proti systému LMD²⁷ v roce 2003 a proti reformě maturity v roce 2004.“²⁸. Mnozí se také ptali, zda a jestli můžeme připodobňovat stávky k bouřlivému roku 1968, kdy byla Latinská čtvrť též dějištěm rozsáhlých studentských protestů. „V květnu 1968 hnutí studentů dodalo odvalu pracujícím k největší generální stávce v dějinách Francie, kdy moc doslova ležela na ulici. Prezident de Gaulle "odcestoval" na americkou základnu NATO do Baden-Badenu. Jen "díky" komunistické straně, která odbory přesvědčila, že stačí počkat na volby, si pracující nevzali moc do svých rukou.“²⁹.

Protesty studentů v březnu 2006 začaly klidně, bez komplikací a větších nepokojů. Studenti vyšli do ulic a demonstrovali proti novému zákonu. Po pár dnech však začala atmosféra „houstnout“. Přidali se k nim mladí lidé z předměstí, kteří se studenty neměli nic společného. Začalo rabování, pálení a situace se vyostřila. Ráda bych připomněla rok 2005 a listopadové nepokoje na předměstích, které zmítali Francií a které i úzce souvisí s nedávnými studentskými bouřemi. „Povstání mladých lidí, ke kterým došlo na předměstí velkých měst v listopadu minulého roku a hnutí studentů proti CPE jsou spojena s zcela odlišnými světy. Mladí na předměstích mají pocit, že jsou uzavřeni v ghettech a že jsou oběťmi rasizmu a policie. Jsou opravdu na druhé straně barikády a svým způsobem se studentům mstí. Mladí

²⁵ Brocard, V. „*La voie vers le monde adulte est bloquée*“. In: Télérama n° 2933-29 mars 2006, p. 11.

²⁶ Contrat d'insertion professionnelle CIP

²⁷ Licence-Master-Doctorat LMD

²⁸ Brocard, V. „*La voie vers le monde adulte est bloquée*“. In: Télérama n° 2933-29 mars 2006, p. 10.

²⁹ www.levic.cz

studenti, kteří protestují proti smlouvě spojené s jejich pracovní budoucností, jsou ve zcela jiné pozici. Jsou velice často chráněni a podporováni rodinou a institucemi. I přesto se však cítí velmi ohroženi. Tento pocit ohrožení, vyhoštění a pádu je pro obě hnutí společný. Domnívám se, že historikové, kteří budou události za několik let posuzovat, budou hovořit o předměstích jako první etapě a o studentech jako o druhé etapě hnutí.³⁰ Podle Françoise Dubeta mají mladí lidé mezi 18 a 25 lety pocit, že žijí ve společnosti, která o ně nestojí. Studenti kolem sebe slyší, že mají volnost, mohou se bavit, konzumovat, „...nejsme však povinni společně se s vámi dělit o práci.“³¹

Utichly studentské stávky? Čeho studenti dosáhli?

Zákon CPE byl stažen. Přesto stávky přetrvávají a studenti i dále tlačí na parlament a prezidenta Jacquese Chiraca, aby podepsal pozměňovací návrh, kde by byla zkušební lhůta zkrácena ze dvou na jeden rok a zaměstnavatel by musel při ukončení pracovního poměru udat důvod výpovědi.

Na straně bouřících se studentů stojí od počátků levicové strany a odbory. Julie (Rozhovor 6), která pracuje jako překladatelka a učitelka jazyků, přikyvuje:

„Myslím, že odbory využily studentskou sílu, aby ukázaly své myšlenky...“

„Jsme znepokojeni tím, kam to všechno směřuje,“ prohlásil socialistický poslanec Arnaud Montebourg. „Situace je ve slepé uličce. Je to výbušná situace, ve které jsou politické instituce zdiskreditované.“

Francii čekají za rok prezidentské volby. Můžeme říci, že tyto studentské nepokoje se staly součástí politických bojů a „vyřizování si účtů“ mezi politickými stranami? “Úlohou vlády není přilítat olej do ohně,“ uvedl Laurent Fabius, jeden z možných kandidátů levice na prezidenta.³² V politickém boji se také utkávají dva rivalové a současně další kandidáti na prezidenta, předseda vlády Villepin obhajující smlouvu CPE a jejím zrušením také oslaben a ministr vnitra stojící proti CPE Nicolas Sarkozy.

³⁰ Brocard, V. “*La voie vers le monde adulte est bloquée*”. In: Télérama n° 2933-29 mars 2006, p. 10.

³¹ Brocard, V. “*La voie vers le monde adulte est bloquée*”. In: Télérama n° 2933-29 mars 2006, p. 11.

³² www.levice.cz

Na závěr se podívejme, co si myslí o studentských stávkách proti smlouvě prvního zaměstnání naši respondenti.

Žádný z respondentů tyto studentské stávky vyloženě nepodporuje. Všichni respondenti až na tři (Rozhovor 1, 2, 6), kteří se k tomu nevyjadřují nebo se vyjadřují jinak, se k těmto studentským bouřím proti smlouvě prvního zaměstnání staví s odstupem.

Marion (Rozhovor 4) tyto stávky trochu rozčilují:

„Myslím, že to bylo trochu příliš a že CPE není až tak špatná. Trochu mě to rozčiluje.“

Eve (Rozhovor 8) mluví dokonce o hysterii a staví se přímo proti stávkám, které se změnilo až v rabování :

„Je to hysterie, to je vše, co si myslím. Samozřejmě, že pro mladé, kteří nemají práci a mají problém práci najít je to, co vláda navrhuje absurdní, ale zároveň se mi zdá nesmyslné zkoušet najít řešení tím, že se použije násilí. Podle mě by tyto stávky měly být klidné, nenásilné, všechno tento brutalismus je primitivní...“

S Eve souhlasí i Patrice (Rozhovor 10) :

„Nemyslím si, že je to dobré. Je to dokonce stresující... Navíc se mi opravdu nelíbilo to, co s těmito manifestacemi souviselo, rozbité vitríny, agresivní mladí...Myslím si, že takhle manifestovat není ten správný projev pro vyslyšení.“

Philipův (Rozhovor 9) pohled na situaci:

„Mladí se bouří a ani neznají obtížnosti, s kterými se setkáváme při hledání práce: žijí v nereálném světě. Část z nich je zmanipulována politikama, pro ostatní je to důvod, jak se ulít z hodin.“

Marie-Fleur (Rozhovor 5) se na to dívá takto :

„Nechápu to. Myslím si, že většina mladých chce komfort, aniž by pro to něco udělali něco víc z jejich strany...Mně přijde normální, že zaměstnanec požaduje po zaměstnancích výsledky ještě předtím, než ho přijme jako svého spolupracovníka.“

Všichni francouzští respondenti pracují a vydělávají si na život. Našli si práci, která je baví a podle jejich slov to nebylo lehké a stálo to úsilí. Jsou trochu pohoršeni z průběhu studentských stávek. Vždyť ani oni hledání práce neměli *zadarmo*.

7. Čeští vysokoškolští absolventi na trhu práce

7.1. Situace na českém pracovním trhu

Rozvoj terciálního vzdělání je rozhodujícím zdrojem prosperity vzdělanostních společností. Dochází k procesu restrukturalizace, k modernizaci, což doléhá na ekonomiku, s tím související trh práce a v neposlední řadě na pracovní sílu, na absolventy vysokých škol. Riziko, kterému jsou absolventi na trhu práce vystaveni, charakterizuje ukazatel míra nezaměstnanosti. Ta se v posledních dvou letech pohybuje mezi 7 až 8% (Výběrová šetření pracovních sil) a podle úřadů práce mezi 9 až 10 %. S tím souvisí také rychlost, s jakou jsou mladí lidé na trh práce začleněni. K tomu slouží ukazatel počet a podíl dlouhodobě nezaměstnaných absolventů³³. Například podíl dlouhodobě nezaměstnaných byl v dubnu roku 2004 na úrovni 42,8 %. Došlo ke zlepšení oproti roku 2001 (51,2 %) a roku 2003 (49,5 %).³⁴

Vývoj na trhu práce na konci devadesátých let, kdy zaměstnanost narostla v důsledku zrychlení transformace ekonomiky, ukázal, že vzdělání pro uplatnění na trhu práce u nás rozhodujícím faktorem. Pro zajímavost míra nezaměstnanosti lidí se základním vzděláním se pohybuje v posledním roce kolem 25 %, na konci roku 2004 to bylo 27 %, míra nezaměstnanosti vyučených lidí je kolem 8 %, pro lidi s maturitou je to kolem 5 % a míra nezaměstnanosti lidí s vysokoškolským vzděláním se pohybuje mezi 2 až 2,5 % a navíc ještě s nižším podílem dlouhodobě nezaměstnaných vysokoškoláků, než je tomu u ostatních.

Další zajímavostí je, že podle výsledků Sčítání lidu, domů a bytů 2001 je v české populaci kolem 11 % vysokoškolsky vzdělaných lidí. Podle OECD má vysokoškolské vzdělání u nás v roce 2002 o procento více lidí, tedy asi 12 %. Země OECD mají průměr vysokoškolsky vzdělaných lidí 23 %. Česká republika se tak řadí na 26. místo ze třiceti zkoumaných zemí. Francie se pyšní 36 %. Též podíl mladých lidí vstupujících na vysoké školy je v ČR nejnižší ze všech evropských zemí (38 %). Průměr zemí OECD je 67 %.³⁵

Podíl vysokoškolsky vzdělaných lidí na celkové zaměstnanosti se však v posledních letech zvyšoval. Na konci roku 2004 byl podíl vysokoškoláků na zaměstnanosti již 14,2 %.

Můžeme si také všimnout, že mladým lidem je věnována velká pozornost, co se týče jejich začlenění na pracovní trh. Jsou jedni z hlavních aktérů, kteří mají pozornosti úřadů

³³ podíl nezaměstnaných déle než 6 měsíců na celkovém počtu nezaměstnaných absolventů

³⁴ Sirovátka, T., Nekuda, J., Karmazínová, Š. *Uplatnění absolventů Masarykovy Univerzity 2003-2004 v praxi*. Brno: Masarykova Univerzita, 2005, str. 4.

³⁵ *Education at a Glance 2004: Annex*. OECD, 2004.

práce a účastní se tak prostřednictvím různých programů, stáží a rekvalifikací aktivní politiky zaměstnanosti.

Počet absolventů vysokých škol se od roku 1989 více než zdvojnásobil. Vychází to z tiskové zprávy Ústavu pro informace ve vzdělávání³⁶. Ke studiu na vysoké školy se v roce 2005 hlásilo celkem 130,9 tis. uchazečů, přijato jich bylo celkem 80 tisíc a absolventů vysokých škol bylo 44,2 tisíce. Letos v roce 2006 studuje na terciální úrovni 327,3 tisíc studentů.

Počet přihlášených studentů na vysoké školy v porovnání s rokem 2004/2005 vrostl o 0,4 %, počet přijatých se zvýšil o 5,8 % a počet zapsaných o 5,5 %. Zájem o vyšší odborné školy klesá. Celkový počet přihlášených na vyšší odborné školy se snížil o 5,6 %, počet přijatých o 1,2 % a počet zapsaných o 1,3 %. Vyplyvá to z podzimního sběru dat v roce 2005, který uskutečnil *Ústav pro informace ve vzdělávání*.³⁷

Podíváme-li se na počet vysokých škol, tak ten od období 1989/90-1999/2000, kdy jich bylo 23, velice vzrostl. V roce 2005/2006 jich je již 64, v tomto počtu jsou zahrnuté jak veřejné, tak soukromé vysoké školy.³⁸ Vychází to z tiskové zprávy Ústavu pro informace ve vzdělávání.

7.2. Čeští absolventi vysokých škol

Když Francii zachvátila vlna studentských bouří protestující proti nové smlouvě prvního zaměstnání, na dotaz „Nemáte strach, že i u nás se vynoří obrovské požadavky mladých lidí vůči státu, touha po sociální ochraně, požadavek jistého zaměstnání?“ Petra Buzková odpověděla: „Těžko lze v dnešní Evropě slíbit jisté zaměstnání, ale na druhou stranu nelze souhlasit s tím, aby byl někdo propuštěn bez uvedení důvodu.“³⁹

Podívejme se nyní, jak je to s jistotou zaměstnání u českých absolventů. Bojí se o práci?

³⁶ *Počty absolventů vysokých škol se od roku 1989 zdvojnásobily*. Tisková zpráva ÚIV, Praha, 30. březen 2006.

³⁷ *Počet nových vysokoškoláků mírně vzrostl*. Tisková zpráva ÚIV, Praha, 17. únor 2006.

³⁸ *Počty absolventů vysokých škol se od roku 1989 zdvojnásobily*. Tisková zpráva ÚIV, Praha, 30. březen 2006.

³⁹ Švehla, M. *Někomu se do změn nechce*. S Petrou Buzkovou o školách, ženách a mužských rituálech. In: *Respekt* 16, 18.-23. duben 2006, str. 16.

Všichni respondenti jsou nyní zaměstnaní a pracují v oboru. Žádný z nich zatím nebyl nezaměstnaný a devět z deseti dotázaných se nezaměstnanosti ani nebojí. Respondenti jsou podobného názoru jako Pavlína (Rozhovor 5), která je zaměstnaná u policie:

„Ne, strach nemám. Práci získám vždy, když budu chtít.“

nebo obchodnice Anička (Rozhovor 2):

„Strach z toho nemám. Víím, že si vždycky nějakou práci najdu.“

Tereza (Rozhovor 4), mladá advokátní koncipientka má z nezaměstnanosti jako jediná trochu obavy, ale ani ona, stejně tak jako všech devět respondentů, nepropadá panice:

„Mám z toho strach, ale kdyby to přišlo, asi bych dělala cokoliv, jinou práci, nebo se třeba i vrátila do školy a zkoušela si třeba změnit kvalifikaci“.

Mohu to vysvětlit následovně. Pouze jeden respondent (Pavel, Rozhovor 10) během studia nepracoval, zatímco zbývajících devět ano a navíc pět z těchto devíti pracovalo dokonce přímo v oboru. Dvě mladé právní koncipientky Tereza (Rozhovor 4) a Andrea (Rozhovor 7) získávaly praxi během studia dokonce dva a dva a půl roku. V tomto oboru, který obě dvě vystudovaly, právo a právní věda, je praxe během studia důležitá ba dokonce i nezbytná. Kolem dvou let se práci při škole věnoval i účetní Jirka (Rozhovor 1) a vědecká pracovnice Eva (Rozhovor 9).

Během studia tak dotázaní absolventi získali praxi a hledání zaměstnání po studiu jim netrvalo dlouho a vstup na trh práce byl pro ně díky praxi i snazší.

Respondenti (Rozhovory 2, 5, 6, 8) pracující během studia mimo obor vykonávali drobné práce podobně jako policajtky Pavlína (Rozhovor 5):

„Tak různě, v pekařství, v zábavných podnicích...“

a Anička (Rozhovor 2)

„V oboru to nebylo. Byly to pravidelné menší brigády jako doučování, administrativní výpomoc, úklidy...“

Podíváme-li, zda bylo pro respondenty složité najít práci v oboru, který vystudovali, tak pouze dva (Rozhovor 5, 6) z deseti odpovídají, že *Ano*, pro zbytek respondentů to nebyl problém.

A jak si své současné zaměstnání našli? Většinou to bylo přes internet nebo se informovali ve škole či přes inzerát v novinách. Mladá obchodnice Anička (Rozhovor 2) s úsměvem odpovídá:

„Prostě jsem se rozhodla začít podnikat.“

Filip (Rozhovor 8) svou nynější práci našel:

„Přes jednu reklamní kampaň zaměstnavatele.“

Co si myslí respondenti o nedostatcích vysokoškolského systému?

Anička (Rozhovor 2), která vystudovala regionální rozvoj a v oboru dále nepracuje se zamýšlí nad nedostatky vysokoškolského systému:

„Bariéry vstupu na veřejku, přílišná zaměřenost na teorii, nespolupráce VŠ s firmami z oboru...“

Právní koncipientka Tereza (Rozhovor 4) se přidává:

„Přílišná úzkoprsost?“

S oběma respondentkami souhlasí i psycholožka Lucka (Rozhovor 6)

„Málo praxe v humanitních oborech na Univerzitách.“

s Andreou (Rozhovor 7):

„Přílišný důraz na teorii, málo praxe, malý důraz na jazykové znalosti.“

Dva respondenti mluví o finančních nedostatcích. Pro vědeckou pracovníci Evu (Rozhovor 9) je nedostatkem to, že:

„Chybí mi peníze.“

Manažer Pavel (Rozhovor 10), který vystudoval finance na VŠE dodává:

„Systémové nedostatky ve způsobu financování...“

Jeden respondent neví (Pavčina, Rozhovor 5) a zbytek se k tomu vyjadřuje jinak jako například letecký inženýr Filip (Rozhovor 8):

„Malá motivace kvalitních pedagogů zůstat ve školství.“

8. Čeští a francouzští respondenti a práce v Evropské unii

Na otázku, jaké spatřují čeští a francouzští respondenti uplatnění v zemích Evropské unie a jestli by šli pracovat mimo svou zemi, odpověděli následovně:

Čeští respondenti vidí uplatnění na trhu práce v rámci Evropské unie a to za podmínky, že mladý člověk ovládá jazyk, má dostatečnou kvalifikaci a mezinárodně uznávaný titul. Jirka (Rozhovor 1):

„Pokud někdo chce jít pracovat do EU a má patřičnou kvalifikaci, tak nemá problém. Chce to jen chtít a jít si za svým cílem...“

Čtyři respondenti (Rozhovor 1, 2, 3, 4) by šli pracovat do EU, ale šest respondentů (Rozhovor 5, 6, 7, 8, 9, 10) odpovídá *Ne*. Lucka (Rozhovor 6) s Andreou (Rozhovor 7) uvádí jako důvod, proč by nešly pracovat do zahraničí jazykovou bariéru:

„Pracovat bych tam nešla, nemám dostatečné jazykové znalosti na odborné úrovni.“
Pavčina (Rozhovor 5):

„Nabídku jsem dostala, do Rakouska, ale nepřijala, a to z důvodu, že mám ráda mateřský jazyk...“

Filip (Rozhovor 8) reaguje:

„Nešel (prozatím)-jsem rád doma.“

Pavel (Rozhovor 10) obdobně:

„Uplatnění pro mě je slušné, ale asi tam pracovat nepůjdu, nechce se mi mluvit non stop cizím jazykem.“

Co si myslí francouzští absolventi o uplatnění na pracovním trhu v jiné než v rodné zemi? Šli by za prací do zahraničí?

Marion (Rozhovor 4), která vyučuje francouzštinu na Masarykově Univerzitě v Brně, je stejně tak spokojená v České republice, jako telefonický operátor Vincent (Rozhovor 2), který pracuje pro francouzskou společnost v Praze:

„Ano, pracuji v Praze. A to také z toho důvodu, abych získal zkušenosti ze zahraničí.“

Překladatelka a učitelka Julie (Rozhovor 6) odpovídá:

„Ano. Proč ne. Myslím, že překladatelé a tlumočníci jsou v dnešní době velice žádaní. Učitelé cizích jazyků také.“

Pro Philipa (Rozhovor 9) pracujícího v marketingu by proto, aby opustil Francii musely existovat výhody, které by byly lepší a zajímavější, než v jeho rodné zemi:

„Nebyl bych proti odejítí do zahraničí, ale musely by existovat dobré důvody, které by mi odchod z mé země vykompenzovaly...“

Na rozdíl od Philipa, Marie-Fleur (Rozhovor 5), která pracuje jako zdravotní sestřička, vidí velké uplatnění v rámci zemí Evropské unie, ale i přesto zůstane zatím doma:

„V oblasti zdravotnictví, co se týče sestřiček, existují programy, které umožňují pracovat v Evropě. Já nemám chuť odjet do zahraničí za prací. Mám zde přítele a navíc neovládám cizí jazyky. Mé místo ve Francii a mé pracovní podmínky mě plně vyhovují.“

Také sekretářku advokátní společnosti Patrice (Rozhovor 10) drží ve Francii převážně rodina:

„Nevím, jestli bych byla schopná odejít pracovat a žít do zahraničí. Nyní určitě ne, protože jsem velice vázaná na rodinu a byla bych velice nešťastná.“

Grafik Marc (Rozhovor 7) o práci v zahraničí nyní také neuvažuje:

„Nyní, jsme tady spokojený...“

Učitelka Eva (Rozhovor):

„No, myslím, že by nebylo složité najít práci učitelky francouzštiny v zahraničí...ale nějak to pro mě není. Učit Francouze angličtinu to je to, co chci dělat.“

Polovina respondentů (Rozhovor 1, 2, 3, 4, 6) by tedy do zahraničí pracovat určitě šla. Dva ne (Rozhovor 5, 10) a tři (Rozhovor 7, 8, 9) by šli někdy v budoucnosti, ale nyní nechtějí rodnou zemi opustit.

Můžeme to shrnout tak, že českým dotazovaným respondentům se na trhu práce v České republice daří, mají zaměstnání, které je baví a tak zatím nemají důvod odcházet ze své rodné země. Možná se pro práci v zahraničí rozhodnou v budoucnosti, až se pracovní trhy více otevřou novým zemím Evropské unie, mezi které patříme a poptávka po pracovních silách bude větší a hlavně zajímavá. Zatím ovšem nejsou přesyceni místním trhem práce a jsou spokojeni v zemi, v které se narodili a vystudovali.

Jako jeden z důvodů, proč by nešli za prací do zahraničí, uvádí i francouzští respondenti ten, že ve Francii mají své kořeny, rodinu a přátele a tak zatím důvod pro odchod do zahraničí též nemají. Shodují se s českými respondenty, že by o práci v zahraničí uvažovali možná někdy v budoucnosti. Přesto by polovina francouzských respondentů, na rozdíl od českých, pracovat do zahraničí určitě šla a ráda.

9. Závěr

Vysokoškolský systém má, jak v České republice, tak ve Francii, svou dlouholetou tradici. Stejně tak i pracovní trhy těchto dvou zemí zaznamenaly vývoj a nespočet změn. Nyní jsou oba dva státy členy Evropské unie a vytváří spolu ještě s dalšími zeměmi evropský prostor vzdělávání. Své vztahy zakládají na spolupráci, vzájemném porozumění a snaží se vytvořit stejné podmínky jak pro vysokoškolské studenty formou zahraničních pobytových výměn a stáží, tak pro vysokoškolské absolventy otevřením pracovního trhu.

Jak se mladí lidé vycházející každoročně s vysokoškolským titulem začlení do aktivního života a jaký mají úspěch na pracovním trhu, můžeme spatřovat ve dvou aspektech. *Individuální* aspekt: jestli jsou mladí lidé dobře připraveni vzdělávacím systémem na jejich budoucnost a aspekt *makro-ekonomický*, tedy jestli je „výroba“ vysokoškolsky vzdělaných lidí vzdělávacím systémem dobře přizpůsobená potřebám společnosti a tedy i potřebám ekonomického rozvoje. S rozvojem ekonomiky, je potřeba inovací a pokroku a to především právě ve vzdělávání. S tím, jak se společnost neustále modernizuje, mění a vyvíjí, je tak kladen i větší důraz na vzdělání a kvalitu pracovní síly. „...jednotlivci se stávají závislí na pracovním trhu, a tím na jedné straně na dosaženém vzdělání a na celkovém zvyšování svého osobního kapitálu, který mohou na trhu práce nabídnout...“⁴⁰

Z rozhovorů s českými respondenty je zřejmé, že se nezaměstnanosti nebojí. Všichni jsou v současné době zaměstnaní, mají dostatek elánu a chuti do života a pokud by ztratili současné zaměstnání, jsou natolik flexibilní, že by se pracovnímu trhu přizpůsobili. V tomto případě by byli ochotni se trhu práce přizpůsobit natolik, že by pracovali i mimo svůj vystudovaný obor. Stejně tak jako čeští, tak i francouzští respondenti mají v současné době zaměstnání. Na rozdíl od českých, byli již někteří z francouzských respondentů nezaměstnaní a tak i o ztrátu zaměstnání má strach více jak polovina z dotazovaných. Na trh práce tak nahlíží pesimističtěji a jsou více skeptičtí než respondenti čeští. Postavení na pracovním trhu mají mnohem lepší ti absolventi vysokých škol, kteří pracovali během studia. Tedy ti, kteří získali praxi a na pracovní trh vstupují již s nějakými zkušenostmi a pracovními návyky. A jak dotazovaní absolventi reagují na možnosti práce v zahraničí? Čeští respondenti tuto možnost do budoucna nezavrhují, ale prozatím jsou spokojeni se současným zaměstnáním a na domácím pracovním trhu se jim daří. Tací se najdou i mezi francouzskými respondenty, ale jinak můžeme říci, že se celkově hrnou do zahraničí více než čeští. Francouzští

⁴⁰ Keller, J. *Sociologie a ekologie*. Praha: Sociologické nakladatelství, 1997, kapitola 13, Ulrich Beck-Riziková společnost, str. 181.

respondenti mají větší chuť odejít do zahraničí a snad je to i tím, že francouzský pracovní trh je příliš neuspokojuje a doufají, že v zahraničí seženou práci snadněji.

V práci jsem nemohla opomenout nedávné demonstrace a stávky studentů proti kontroverzní smlouvě o prvním zaměstnání, které zasáhly Francii. Po dvouměsíčním tlaku francouzských odborů a studentských organizací na vládu byl prezident Jacques Chirac donucen toto ustanovení o pracovní smlouvě pro mladé lidi stáhnout a místo něj navrhnout, jako cestu ke snížení nezaměstnanosti mladých lidí, poskytování dotací na přijaté zaměstnance. Z rozhovorů s francouzskými respondenty vyplývá, že se nestaví proti smlouvě prvního zaměstnání a nedávné studentské stávky je spíše pobouřily. Jak jsem již zmínila, je to pouze malý vzorek. Situace je složitá a těchto deset rozhovorů se nedá brát objektivně. Ve skutečnosti mají absolventi skutečně problém najít práci a tak někteří odcházejí do zahraničí, kde práci seženou snadněji. Jak reagují francouzské noviny na tuto vlnu incidentů na francouzských univerzitách a v ulicích: „Sliby, že vzdělání přinese úspěch, se prudce rozcházejí s realitou. Mladí lidé trpí frustrací a zklamáním, což vede ke vzdoru a k napjatému vztahu s těmi, kteří mají moc a politický vliv.“⁴¹

Neúspěšnost při hledání pracovního místa po studiu a možnost ocitnutí se na úřadě práce, může vést pro mladého absolventa jak ke ztrátě motivace při hledání zaměstnání, tak k nejistotě a frustraci. Jak popisuje Ulrich Beck: „V rizikové společnosti se tak zacházení se strachem a nejistotou stává...klíčovou civilizační kvalifikací a vytváření příslušných schopností patří k hlavním cílům vzdělávacích institucí.“⁴²

⁴¹ *Diplom vlastně neznamená nic.* In: Lidové noviny-oddíl Akademie, 28.dubna 2006, str. 5.

⁴² Keller, J. *Sociologie a ekologie.* Praha: Sociologické nakladatelství, 1997, kapitola 13, Ulrich Beck-Riziková společnost, str. 190.

Seznam pramenů a literatury

Česká republika

Knihy, Sborníky

Keller, J. *Sociologie a ekologie*. Praha: Sociologické nakladatelství, 1997, kapitola 13, Ulrich Beck – Riziková společnost, str. 168-191.

Sirovátka, T., Nekuda, J., Karmazínová, Š. *Uplatnění absolventů Masarykovy Univerzity 2003-2004 v praxi*. Brno: Masarykova Univerzita, 2005.

Národní program rozvoje ve vzdělávání v České Republice. Bílá kniha. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2001. on-line dostupné na www.msmt.cz/files/pdf/BilaKniha.pdf

Časopisy, Tisk

Švehla, M. *Někomu se do změn nechce. S Petrou Buzkovou o školách, ženách a mužských rituálech*. In: Respekt 16, 18.-23. duben 2006, str. 16.

Ostatní zdroje, Internet

Výzva k předkládání návrhů-GŘ EAC č.01/06, Reforma vysokoškolského vzdělávání (lisabonská strategie a boloňský proces). Úřední věstník Evropské unie. 21. 2. 2006, C 43/5, C 43/6. on-line dostupné na http://europa.eu.int/comm/education/index_en.html

Počet nových vysokoškoláků mírně vzrostl. Tisková zpráva ÚIV, Praha, 17. únor 2006.

Počty absolventů vysokých škol se od roku 1989 zdvojnásobily. Tisková zpráva ÚIV, Praha, 30. březen 2006.

Výzva k předkládání návrhů-Reforma vysokoškolského vzdělávání. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. 15. 4. 2006 13:16. on-line dostupné na www.msmt.cz/Article

Pracovní list. Irský národní kvalifikační úřad. 25. červen 2002. on-line dostupné na www.nuov.cz

Education at a Glance 2004: Annex. OECD, 2004. on-line dostupné na www.oecd.org/edu/eag2004

Ministerstvo práce a sociálních věcí, dostupné na www.mpsv.cz

Ministerstvo práce, mládeže a tělovýchovy, dostupné na www.msmt.cz

Národní Ústav pro odborné vzdělávání, dostupné na www.nuov.cz

Ústav pro informace ve vzdělávání, dostupné na www.uiv.cz

Centrum pro studium vysokého školství, dostupné na www.csvs.cz

Informační portál o vzdělávání v Evropě na www.eurydice.org

Školský vzdělávací a informační portál na www.edu.cz

www.novinky.cz 11.3. 2006 11:24

<http://www.eurydice.org/Eurybase/Application/> 17. 3. 2006 12:52

www.bologna.msmt.cz

www.levice.cz

www.skolaonline.cz

www.stratif.cz

Francie

Knihy, Sborníky

Bigot, J-Y., Jacquier, A., Sencier, E. *J'embauche un jeune*. Paris : Dunod, 2006.

Drancourt, Ch. N. *L'insertion des jeunes en France*. Paris : Press Universitaires de France, 2002.

Lefresne, F. *Les jeunes et l'emploi*. Paris : La Découverte, 2003.

Perreti, C. *Dix-huit questions sur le système éducatif*. Paris : La documentation française, 2004.

Časopisy, Tisk

Nekvapil, V. *Chirakův třetí ústup*. In: Respekt 16, 18.-23. duben 2006, str. 13.

Švehla, M. *Někomu se do změn nechce. S Petrou Buzkovou o školách, ženách a mužských rituálech*. In: Respekt 16, 18.-23. duben 2006, str. 16.

Petrášek, Z. *První máj, práce čas*. In: Respekt 17, 24. duben-1.květen 2006, str. 16.

Phelps, E, S. *Dotace, které zachraňují*. In: Respekt 18, 2.-8.květen 2006, str. 8.

Diplom vlastně neznamená nic. In: Lidové noviny-oddíl Akademie, 28. duben 2006, str. 5.

Brocard, V. *“La voie vers le monde adulte est bloquée”*. In: Télérama n° 2933-29 mars 2006, p. 10-13.

Ostatní zdroje, Internet

Ministère de l'éducation nationale de la recherche et de la technologie dostupné na www.education.gouv.fr

Institut National de la Statistique et des Études économiques (INSEE) dostupné na www.insee.fr

Centre d'études et de recherche sur les qualifications (CEREQ) dostupné na www.cereq.fr

Centre d'Études de l'emploi dostupné na www.cee-recherche.fr

Direction de l'animation de la recherche, des études et de la statistique (DARES) dostupné na www.travail.gouv.fr

Informační portál o vzdělávání v Evropě na www.eurydice.org

www.cohesion sociale.gouv.fr

www.emploi-solidarite.gouv.fr

<http://forum.figaro-etudiant.com>

http://www.integrace.cz/integrace/fran_sekce/fran_info.asp

Příloha 1- Rozhovory s českými respondenty

Rozhovor 1

Jirkovi je 26 let, narodil se v Brně, kde také vystudoval Vysoké Učení Technické na podnikatelské fakultě a kde je nyní zaměstnán v účetní firmě.

Jsi zaměstnaný?

„Ano.“

Kde pracuješ?

„V účetní firmě, kde vedu účetnictví, mzdy...“

Jaký máš vystudovaný obor?

„Podnikohospodářskou fakultu na VUT v Brně.“

Pracuješ v oboru, který jsi vystudoval?

„Ano.“

Bylo pro tebe složité najít uplatnění na trhu práce v oboru, který si vystudoval?

„Ne.“

Jsi spokojený s oborem, který jsi vystudoval?

„Ano.“

Hledal jsi dlouho práci po ukončení školy?

„Našel jsem ji v průběhu studia.“

Jak jsi své současné zaměstnání našel?

„Začal jsem jako brigádník a postupem času, kdy přibývala praxe a znalosti ze školy jsem nastoupil do trvalého pracovního poměru.“

Jsi spokojený v současném zaměstnání?

„Zatím ano, ale pořád to beru jako začátek kariéry. Je to jako odrazový můstek, bez kterého to dál nejde.“

Byl jsi někdy nezaměstnaný?

„Nebyl.“

Nemáš z toho strach?

„Strach nemám, práce je pořád dost.“

Pracoval jsi během studia?

„Ano, v oboru. Asi dva roky.“

V čem spatřuješ přednosti vysokoškolského systému?

„Dostupnost.“

Jaké má podle tebe vysokoškolský systém nedostatky?

„Malá kontrola „flákačů“, kteří stejně dostudovat ani nechtějí.“

Jaké vidíš uplatnění v rámci zemí EU? Šel bys tam pracovat?

„Pokud někdo chce jít pracovat do EU, a má příslušnou kvalifikaci, tak nemá problém. Chce to jen chtít a jít si za svým cílem. Bez ohledu na finanční situaci, ve které se momentálně nacházím. V budoucnu se možná pokusím tímto směrem dát.“

Rozhovor 2

Anička (26) vystudovala regionální rozvoj v Brně a v současné době se věnuje obchodu.

Jaký máš vystudovaný obor?

„Regionální rozvoj na ekonomce.“

Jsi zaměstnaná?

„Jo, na živnostník.“

Jaké je tvé současné zaměstnání?

„V kosmetice, zprostředkování obchod a služby.“

Jsi zaměstnaná v oboru, který jsi vystudovala?

„Částečně. Dělán v oblasti obchodu, takže moje ekonomické zaměření se tu uplatní, ale můj profilový obor regionální rozvoj a správa mi tu je k ničemu...“

Bylo pro tebe složité najít uplatnění na trhu práce v oboru, který si vystudovala?

„Ne, nehledala jsem ho. Chtěla jsem se věnovat stejně něčemu jinému...“

Jsi spokojená s oborem, který jsi vystudovala?

„Obor byl fajn, ale v nevěnuji se mu dál.“

Takže znalosti z vysoké školy moc neuplatňuješ?

„Znalosti uplatňuji okrajově.“

Hledala jsi dlouho práci po ukončení školy?

„Ne.“

Jak jsi své současné zaměstnání našla?

„Prostě jsem se rozhodla začít podnikat (úsměv).“

Jsi spokojená v současném zaměstnání?

„Ano velmi, jsem svým vlastním pánem, časově nezávislá a na výdělek si také nemohu stěžovat.“

Byla jsi někdy nezaměstnaná?

„Nebyla jsem nikdy nezaměstnaná.“

Nemáš z toho strach?

„Strach z toho nemám. Víím, že si vždycky nějakou práci najdu.“

Pracovala jsi během studia?

„Jo, pracovala.“

Bylo to v oboru?

„V oboru to nebylo. Byly to pravidelné menší brigády jako doučování, administrativní výpomoc, úklidy...“

V čem spatřuješ přednosti vysokoškolského systému?

„Člověk má čas se rozkoukat a vybrat si, kde by chtěl jednou pracovat... Dostane vyšší ohodnocení v práci, větší pravděpodobnosti nalezení zaměstnání...“

Jaké má podle tebe vysokoškolský systém nedostatky?

„Bariéry vstupu na veřejku, přílišná zaměřenost na teorii, nespolupráce VŠ s firmami z oboru...“

Jaké vidíš uplatnění v rámci zemí EU?

„Možnost uplatnění vidím pozitivně, ale spíš do budoucna... Momentálně je tu dost různých administrativních omezení...“

Šla bys tam pracovat?

„Do ciziny bych pracovat klidně šla, ale spíš v kratším horizontu 2-4roky, ale za předpokladu, že nebudu mít tady již rodinu.“

Rozhovor 3

Michal je 26 letý inženýr elektro Vysokého Učení Technického z Brna, kde pracuje.

Jsi zaměstnaný?

„Ano“

Kde pracuješ?

„V Brně, v IT firmě.“

Jaký máš vystudovaný obor?

„Elektro na VUT v Brně.“

Jsi tam tedy zaměstnaný v oboru, který jsi vystudoval?

„No částečně, hm...“

Bylo pro tebe složité najít uplatnění na trhu práce v tom oboru, který si vystudoval?

„Ne, zatím ne.“

Jsi spokojený s oborem, který jsi vystudoval?

„Jo.“

Hledal jsi dlouho práci po ukončení školy?

„Ne.“

Jak jsi své současné zaměstnání našel?

„Přes internet“

Jsi spokojený v současném zaměstnání?

„Částečně.“

Můžeš mi k tomu něco říct?

„Co, málo platí, debilní Rakušáci, neosobní přístup...“

Byl jsi někdy nezaměstnaný?

„Ne.“

Máš z toho strach?

„Strach? Ne, nemám.“

Pracoval jsi během studia?

„Ano, hlavně o prázdninách.“

A bylo to v oboru?

„Pořád jsem dělal něco s počítačema.“

V čem spatřuješ přednosti vysokoškolského systému?

„Dlouhé prázdniny, studentské výhody a slevy, karta ISIC...“

Jaké má podle tebe vysokoškolský systém nedostatky?

„Žádné...no, málo holek na elektro fakultě (smích).“

Šel bys pracovat do EU?

„Šel bych, hlavně kvůli větším platům.“

Rozhovor 4

Tereza (27) působí jako právní koncipientka v Praze. Vystudovala Právo a právní vědu na Masarykově Univerzitě.

Jaký máš vystudovaný obor?

„Právo a právní věda (MU Brno).“

Jsi zaměstnaná?

„Ano.“

Jaké je tvé současné zaměstnání?

„Advokát – koncipient.“

Jsi tedy zaměstnaná v oboru, který jsi vystudovala?

„Ano.“

Bylo pro tebe složité najít uplatnění na trhu práce v oboru, který jsi vystudovala?

„Pokud bych nebyla ochotna se za práci odstěhovat, tak by to určitě nebylo v Brně snadné. Asi bych něco našla, ale třeba ne úplně podle svých představ. V Praze je asi situace snadnější, větší konkurence, větší výběr, takže je to snadnější.“

Jsi spokojená s oborem, který jsi vystudovala? Uplatňuješ své znalosti?

„Velmi spokojená. Právo mě baví, znalosti uplatňuji a pořád mě to nutí, vyhledávat další.“

Hledala jsi dlouho práci po ukončení školy?

„V oboru jsem začala pracovat již během školy ve formě brigád a zajímala jsem se o volná místa v oboru, který mě zajímá. Po skončení studia pak konkrétně 2-3 měsíce.“

Jak jsi své současné zaměstnání našla?

„Kontaktovala jsem advokátní kanceláře, které jsem si vytipovala přes internet, poslala jsem svůj životopis a pak chodila na konkurzy. Hlavně přes internet.“

Jsi spokojená v současném zaměstnání?

„Zatím ano, je to první práce po škole, takže sbírám zkušenosti a časem se poohlédnu po něčem jiném, co by mě třeba zajímalo víc po stránce odborné. Když už je člověk v oboru, snadněji se hledá.“

Byla jsi někdy nezaměstnaná?

„Nebyla.“

Nemáš z toho strach?

„Mám z toho strach, ale kdyby to přišlo, asi bych dělala cokoliv, jinou práci, nebo se třeba i vrátila do školy a zkoušela si třeba změnit kvalifikaci.“

Pracovala jsi během studia?

„Ano. Poslední 2 roky studia.“

Bylo to v oboru?

„Bylo to v oboru, asistentka v advokátní kanceláři.“

V čem spatřuješ přednosti vysokoškolského systému?

„Nasměruje člověka do života, specializuje ho na to, co ho baví, přitom mu dává i dostatek volnosti, aby mohl třeba i právě pracovat na částečný úvazek v jeho budoucím oboru.“

Jaké má vysokoškolský systém nedostatky?

„Přílišná úzkoprsost.“

Jaké vidíš uplatnění v rámci zemí EU?

„Uplatnění v mém oboru přichází v úvahu buď jako zástupce ČR u mezinárodních organizací. Na to, abych mohla pracovat v jiné zemi v soukromém sektoru bych potřebovala mezinárodně uznávaný titul, možná si ho ještě dodělám. Pokud by byla příležitost, určitě bych neváhala.“

Šla bys tam pracovat?

„Záleželo by nabídce. Pokud by se mi líbila, tak bych šla pracovat kamkoliv. Pravděpodobně by šlo o nějakou frankofonní zemi, vzhledem k mé jazykové vybavenosti.“

Rozhovor 5

Pavlna (25) se narodila v Praze, kde vystudovala Policejní akademii ČR a nyní pracuje u policie v Praze.

Co máš vystudované?

„Policejní akademii.“

Jaké je tvé současné zaměstnání?

„Ano, proto musíš rychle, musím do práce. Pracuju u policie.“

Jsi zaměstnaná v oboru, který jsi vystudovala?

„No jasně, kde jinde (smích).“

Bylo pro tebe složité najít uplatnění na trhu práce v oboru, který si vystudovala?

„Ano.“

Jsi spokojená s oborem, který jsi vystudovala?

„Ano.“

Hledala jsi dlouho práci po ukončení školy?

„Ano.“

Jak jsi své současné zaměstnání našla?

„Ve škole mně dali pár typů a absolvovala jsme snad sto pohovorů.“

Jsi spokojená v současném zaměstnání?

„Ano, má práce mě uspokojuje a motivuje.“

Byla jsi někdy nezaměstnaná?

„Ne.“

Nemáš z toho strach?

„Ne, strach nemám. Práci získám vždy, když budu chtít.“

Pracovala jsi během studia?

„Ano.“

Co si dělala?

„Tak různě, v pekařství, v zábavných podnicích...“

V čem spatřuješ přednosti vysokoškolského systému?

„No, vysoký znalostní rozvoj, velká pravděpodobnost realizace...“

Jaké má podle tebe vysokoškolský systém nedostatky?

„Nevím.“

Jaké vidíš uplatnění v rámci zemí EU? Šla bys tam pracovat?

„Nabídku jsem dostala, do Rakouska, ale nepřijala, a to z důvodu, že mám ráda mateřský jazyk. Však zahraniční pracovní cesty jsou součástí mé práce.“

Rozhovor 6

Lucka (27) je ambiciózní psycholožka z Brna, kde také pracuje v pedagogicko psychologické poradně.

Jaký máš vystudovaný obor?

„Psychologii tady na filosofické fakultě.“

Jsi zaměstnaná?

„Ano.“

Jsi zaměstnaná v oboru, který jsi vystudovala?

„Ano, v pedagogicko psychologické poradně v Brně.“

Bylo pro tebe složité najít uplatnění na trhu práce v oboru, který si vystudovala?

„Hledala jsem místo půl roku a to si ještě myslím, že jsem měla štěstí.“

Jsi spokojená s oborem, který jsi vystudovala?

„Ano.“

Uplatňuješ své znalosti?

„Ano, uplatňuji velkou část svých znalostí.“

Hledala jsi dlouho práci po ukončení školy?

„Odpověděla jsem asi na osm inzerátů, z toho až ten poslední mi vyšel.“

Jak jsi své současné zaměstnání našla?

„Přes inzerát v novinách.“

Jsi spokojená v současném zaměstnání?

„Ano, jsem docela spokojená. Hlavně proto, že mohu dělat v oboru.“

Byla jsi někdy nezaměstnaná?

„Ne i během hledání místa jsem byla zaměstnaná na částečný pracovní poměr v jedné agentuře, pro kterou jsem pracovala již při škole. Ale bylo to mimo můj studijní obor.“

V čem spatřuješ přednosti vysokoškolského systému?

„V dobrém vzdělání, teoretickém.“

Jaké má podle tebe vysokoškolský systém nedostatky?

„Málo praxe v humanitních oborech na univerzitách.“

Jaké vidíš uplatnění v rámci zemí EU? Šla bys tam pracovat?

„Asi bych nešla. Chybí mi sebevědomí a jsem typ, co se spíše drží doma. Taky si myslím, že jazyk neovládám tak dobře.“

Rozhovor 7

Andrea (27) má vystudované práva v Brně, kde je také zaměstnaná v oboru.

Jaký máš vystudovaný obor?

„Právo a právní vědu na Masarykově Univerzitě.“

Jsi zaměstnaná?

„Ano.“

Jaké je tvé současné zaměstnání?

„Advokátní koncipient.“

Jsi tedy zaměstnaná v oboru, který jsi vystudovala?

„Ano.“

Bylo pro tebe složité najít uplatnění na trhu práce v oboru, který si vystudovala?

„Ne.“

Jsi spokojená s oborem, který jsi vystudovala?

„Ano.“

Hledala jsi dlouho práci po ukončení školy?

„Ne“

Jak jsi své současné zaměstnání našla ?

„Ve škole, na nástěnce.“

Jsi spokojená v současném zaměstnání?

„Ano, je to rozmanitá a tvořivá práce, ale na druhou stranu ty platové podmínky nejsou nic moc.“

Byla jsi někdy nezaměstnaná?

„Ne.“

Máš z toho strach?

„Ne, nemám strach.“

Pracovala jsi během studia?

„Ano 2,5 roku v oboru.“

V čem spatřuješ přednosti vysokoškolského systému?

„Možnost uplatňovat při současném studiu poznatky ze studia v praxi.

Bohužel praxe není přímo zahrnuta ve studijním programu a člověk si ji musí hledat bokem mimo studium.“

Jaké má podle tebe vysokoškolský systém nedostatky?

„Přílišný důraz na teorii, málo praxe, malý důraz na jazykové znalosti.“

Jaké vidíš uplatnění v rámci zemí EU?

„Pokud zná člověk jazyk na odborné úrovni konkrétně angličtinu a francouzštinu najde uplatnění v rámci oboru téměř v kterékoliv instituci EU, i když zpočátku třeba jen například na neplacených stážích.“

Šla bys tam pracovat?

„Pracovat bych tam nešla, nemám dostatečné jazykové znalosti na odborné úrovni.“

Rozhovor 8

Filipovi je 24 let, vystudoval letecký provoz v Brně, kde také pracuje a věnuje se nadále svému vystudovanému oboru.

Jaký máš vystudovaný obor?

„Letecký provoz na Fakultě strojního inženýrství VUT Brno.“

Pracuješ?

„Ano.“

Jaké je tvé současné zaměstnání?

„U balonů, lítám.“

Pracuješ v oboru, který jsi vystudoval?

„Ano.“

Bylo pro tebe složité najít uplatnění na trhu práce v oboru, který si vystudoval?

„Ne.“

Jsi spokojený s oborem, který jsi vystudoval?

„Ano.“

Hledal jsi dlouho práci po ukončení školy?

„Ne.“

Jak jsi své současné zaměstnání našel?

„Přes jednu reklamní kampaň zaměstnavatele.“

Jsi spokojený v současném zaměstnání?

„Ano. Je to odpovědná práce, mám jistotu solidního výdělku, láká mě možnost postupu...“

Byl jsi někdy nezaměstnaný?

„Nebyl.“

Máš z toho strach?

„Paliva a strachu není na palubě nikdy dost...“

Pracoval jsi během studia?

„Ano, ale pouze krátkodobé brigády...“

Bylo to v oboru?

„Ne, mimo obor, který jsem studoval.“

V čem spatřuješ přednosti vysokoškolského systému?

„Dostupnost vzdělání pro každého (bez nutnosti většího finančního zázemí uchazeče).“

Jaké má podle tebe vysokoškolský systém nedostatky?

„Malá motivace kvalitních pedagogů zůstat ve školství.“

Jaké vidíš uplatnění v rámci zemí EU?

„Po zdokonalení jazykových znalostí je uplatnění bez problému.“

Šel bys tam pracovat?

„Nešel, prozatím, jsem rád „doma“.“

Rozhovor 9

Eva (26) vystudovala v Brně biochemii a je zaměstnána ve školním ústavě.

Jaký máš vystudovaný obor?

„Biochemku v Brně.“

Jsi zaměstnaná?

„Ano.“

Jaké je tvé současné zaměstnání?

„V ústavu dělám v laboratoři cytokinetiky s nádorovými buňkami.“

Jsi tedy zaměstnaná v oboru, který jsi vystudovala?

„Ano.“

Bylo pro tebe složité najít uplatnění na trhu práce v oboru, který si vystudovala?

„Ne.“

Jsi spokojená s oborem, který jsi vystudovala?

„Ano.“

Hledala jsi dlouho práci po ukončení školy?

„Ne, pracovala jsem tam již při studiu.“

Jak jsi své současné zaměstnání našla?

„Přes spolužačku.“

Jsi spokojená v současném zaměstnání?

„Ano, určitě. Práce mě baví a souvisí s tím, co mám vystudované.“

Byla jsi někdy nezaměstnaná?

„Ne.“

Nemáš z toho strach?

„Ne, no snad, doufám, že nebudu...“

Pracovala jsi během studia?

„Ano.“

Bylo to v oboru?

„Od konce druháku v oboru.“

V čem spatřuješ přednosti vysokoškolského systému?

„Můžu si vybrat, na co se chci specializovat.“

Jaké má podle tebe vysokoškolský systém nedostatky?

„Chybí mu peníze.“

Jaké vidíš uplatnění v rámci zemí EU? Šla bys tam pracovat?

„Do EU asi ne, ve vědě je v situace v Evropě všude stejná...nic moc. Spíš do USA, tam vědcům platí.“

Rozhovor 10

Pavel (27) vystudoval finance v Praze na VŠE a nyní pracuje jako manager.

Jaký máš vystudovaný obor?

„Finance na VŠE.“

Jsi zaměstnaný?

„Ano.“

Jaké je tvé současné zaměstnání?

„Dělám managera v IT firmě.“

Jsi tedy zaměstnaný v oboru, který jsi vystudoval?

„No částečně studoval jsem finance a teď dělám managera v IT firmě, takže jak to vezmeš...“

Bylo pro tebe složité najít uplatnění na trhu práce v oboru, který si vystudoval?

„Nevím nezkoušel jsem to, najít tu práci, co teď dělám složité nebylo.“

Jsi spokojený s oborem, který jsi vystudoval? Uplatňuješ své znalosti?

„Jsem spokojený, ale znalosti nijak moc neuplatňuji.“

Hledal jsi dlouho práci po ukončení školy?

„Asi pul dne.“ (úsměv)

Jak jsi své současné zaměstnání našel?

„Poslal jsem životopis na nabídku na netu et voila.“

Jsi spokojený v současném zaměstnání?

„Ano jsem, dostávám solidní plat a práce mě baví.“

Byl jsi někdy nezaměstnaný?

„Nebyl.“

Máš z toho strach?

„Ne, strach z toho nemám.“

Pracoval jsi během studia?

„Ne.“

V čem spatřuješ přednosti vysokoškolského systému?

„V tom, že se člověk naučí rychle a intenzivně se učit.“

Jaké má podle tebe vysokoškolský systém nedostatky?

„Systémové nedostatky ve způsobu financování.“

Jaké vidíš uplatnění v rámci zemí EU? Šel bys tam pracovat?

„Uplatnění pro mě je slušné, ale asi tam pracovat nepůjdu, nechce se mi mluvit non stop cizím jazykem.“

Příloha 2- Rozhovory s francouzskými respondenty

Questionnaire 1

Boris (27 roků) pracuje jako rehabilitační pracovník v centru pro tělesně postižené lidi.

Est-ce que tu travailles?

„Oui.“

Est-ce que tu travailles dans le secteur que tu avais étudié ?

„Oui.“

Est-ce que c'était difficile pour toi de trouver un travail dans le secteur que tu avais étudié?

„Oui.“

Est-ce que tu as cherché longtemps le travail après tes études?

„3 mois.“

Tu es inquieté?

„Oui.“

Comment tu as trouvé ton travail actuel?

„Dans Agence Nationale Pour l'Emploi.“

Est-ce que tu es content dans ton travail actuel?

„Oui, il correspond tout à fait à mes attentes.“

Est-ce que tu étais parfois sans-emploi?

„Oui, 3 mois.“

Est-ce que tu travaillais pendant tes études?

„Oui.“

C'était dans le domaine de tes études?

„Oui.“

En quoi tu aperçois les avantages du système d'enseignement supérieur?

„Il me permet d'avoir un jugement critique sur mon intervention. Ses apports théoriques et méthodologiques sont une aide précieuse.“

Quels sont les défauts du système d'enseignement supérieur?

„Le lien théorie-pratique n'est pas assez exploité et on a parfois du mal à faire une relation avec notre future pratique.“

Est-ce que tu vois l'application sur le marché du travail dans l'Union européenne? Tu aimerais bien y aller travailler?

„Les diplômes européens mis en place à l'université depuis peu sont très intéressants et j'avoue que je pourrais être tenté de travailler à l'étranger...“

Questionnaire 2

Vincent (26) pracuje v Praze pro francouzskou společnost jako telefonický spojovatel a koordinátor

Quelle spécialité tu as étudié ?

„Droit international public.“

Est-ce que tu travailles?

„Oui.“

Quel est ton emploi actuel ?

„Je suis coordinateur téléphonique pour une entreprise travaillant pour les compagnies aériennes du Skyteam.“

Est-ce que tu travailles dans le secteur que tu avais étudié ?

„Non, pas encore.“

Est-ce que c'est difficile alors pour toi de trouver un travail dans le secteur que tu avais étudié ?

„Oui, il est plus facile de trouver des stages non rémunérés malheureusement.“

Est-ce que tu es content avec la spécialité que tu étudiais?

„Je suis content de ce que j'ai étudié, mais je n'ai pas encore l'occasion de mettre en valeur ces connaissances.“

Est-ce que tu as cherché longtemps le travail après tes études?

„Non, j'ai cherché pendant trois mois de façon peu intensive.“

Comment tu as trouvé ton travail actuel?

„Je cherchais un travail sur Prague, j'ai cherché sur les sites internet en français.“

Est-ce que tu es content dans ton travail actuel?

„Oui je suis content car c'est un travail motivant et dynamique dans une entreprise jeune. De l'autre côté, je ne suis pas content car cela ne correspond pas à du Droit international ce qui me donne l'impression d'être trop qualifié et de perdre mes connaissances.“

Est-ce que tu étais parfois sans-emploi?

„Non jamais sans emploi...“

Tu es inquiet?

„Non je ne suis pas inquiet.“

Est-ce que tu travaillais pendant tes études? C'était dans le domaine de tes études?

„Oui, je travaillais pendant mes études mais absolument pas dans le domaine de mes études.“

En quoi tu aperçois les avantages du système d'enseignement supérieur?

„Ouvert au grand nombre, facilités pour ceux qui n'ont pas d'argent.“

Quels sont les défauts du système d'enseignement supérieur?

„Trop laxiste, trop long, mal orienté.“

Est-ce que tu vois l'application sur le marché du travail dans l'Union européenne?

„Non, il faut encore se déclarer. La procédure est simplifiée mais je ne connaissais pas l'ancienne donc je ne peux mesurer ni voir les différences.“

Tu aimerais bien y aller travailler?

„Oui, je travaille à Prague. Pour des raisons de rapprochement conjugal et d'expérience à l'étranger.“

...

Qu'est ce que tu penses des révoltes des jeunes bouleversant actuellement la France?

„Je ne connais pas bien le débat car je n'ai pas lu le nouveau contrat d'embauche qui pose des problèmes.“

Questionnaire 3

Michaud (27) vystudoval ekonomické zaměření a nyní pracuje v Paříži u Renaultu.

Quelle spécialité tu as étudié ?

„Commerce international – Management.“

Est-ce que tu travailles? Quel est ton emploi actuel ?

„Apprenti en marketing chez Renault.“

Est-ce que tu travailles dans le secteur que tu avais étudié ?

„Oui.“

Est-ce que c'était difficile pour toi de trouver un travail dans le secteur que tu avais étudié?

„Moyennement.“

Est-ce que tu es content avec la spécialité que tu étudiais? Tu peux mettre en valeur tes connaissances?

„Oui, mais sans expérience professionnelle ce type d'étude a peu de valeur...pour les employeurs...“

Est-ce que tu as cherché longtemps le travail après tes études?

„Je travaillais parallèlement.“

Comment tu as trouvé ton travail actuel?

„Contacts par Ecole de Commerce où j'étudiais.“

Est-ce que tu es content dans ton travail actuel?

„Je suis très content – cela correspond à mes projets professionnels et c’est enrichissant d’un point de vue d’expériences.“

Est-ce que tu étais parfois sans-emploi?

„Non, mais je serais un peu inquiets si je devais rester en France...“

Est-ce que tu travaillais pendant tes études? C’était dans le domaine de tes études?

„Oui.“

En quoi tu aperçois les avantages du système d’enseignement supérieur?

„En France l’avantage principal est la qualité de l’enseignement des Grandes Ecoles...études de cas pratiques en cours, travail en équipes, professeurs hautement qualifiés... et surtout leurs liens étroits avec les entreprises.“

Quels sont les défauts du système d’enseignement supérieur?

„Le gouffre entre les Universités et les Ecoles « d’élite »...différence de moyens, nombre d’étudiants, contact avec les entreprises..., pour certains étudiants français, aller à la fac = se préparer à une vie de chômeur...“

Est-ce que tu vois l’application sur le marché du travail dans l’Union européenne? Tu aimerais bien y aller travailler?

„Je ne vois pas trop l’application en France – la plupart des français sont très peu mobiles, sauf nouvelles générations d’étudiants et managers « expats ». Personnellement, j’aimerais travailler dans d’autres pays de l’UE – pour appliquer ce que j’ai étudié, avoir une vie plus intéressante, découvrir d’autres cultures...“

Qu’est ce que tu penses des révoltes des jeunes bouleversant actuellement la France?

„Les jeunes français sont confrontés à un futur pessimiste vu le marché de l’emploi actuel en France. Comme je l’ai dit plus haut, étudier ne suffit plus en France pour avoir un bon emploi... Le système de gouvernance français a habitué les Français à attendre des solutions des pouvoirs publics – mais quand ces solutions sont trop radicales, ils ne les acceptent pas. Mais je connais certains exemples, rares, de Français partis à l’étranger qui ont réussi un projet personnel, c’est peut-être une piste possible...“

Questionnaire 4

Marion (27) vystudovala ve Francii a nyní pracuje na Masarykově Univerzitě v Brně, kde vyučuje francouzštinu.

Quelle spécialité tu as étudié ?

„Anglais et FLE.“

Est-ce que tu travailles?

„Oui.“

Quel est ton emploi actuel ?

„Emploi à plein temps à la faculté de pédagogie comme enseignante et aussi à l’Alliance française.“

Est-ce que tu travailles dans le secteur que tu avais étudié ?

„Oui !“

Est-ce que c'était difficile pour toi de trouver un travail dans le secteur que tu avais étudié?

„Ca n'a pas été difficile de trouver du travail à Brno mais ça semble difficile d'en trouver à Lyon ! Le fait que je ne sois pas sur place ne m'aide pas...“

Est-ce que tu es contente avec la spécialité que tu étudiais? Tu peux mettre en valeur tes connaissances?

„Je suis ravie des études que j'ai faites. L'anglais me permet de facilement rentrer en contact avec les étrangers or je vis et travaille avec des étrangers donc c'est quand même pratique. Pour le FLE, j'ai beaucoup apprécié la formation, très complète.“

Est-ce que tu as cherché longtemps le travail après tes études?

„Non, parce que j'ai commencé à faire un stage et après ils m'ont embauchée, donc c'était facile !“

Comment tu as trouvé ton travail actuel?

„Comme j'ai déjà dit.“

Est-ce que tu es contente dans ton travail actuel?

„Je suis contente d'avoir travaillé deux ans à la faculté de pédagogie, mais je crois que le système universitaire ne me convient pas. C'est trop de travail et de stress pour trop peu d'argent !“

Est-ce que tu étais parfois sans-emploi? Tu es inquieté?

„Bizarrement, je ne suis pas trop inquiète aujourd'hui pour l'année prochaine. On verra.“

Est-ce que tu travaillais pendant tes études? C'était dans le domaine de tes études?

„J'ai travaillé dans une école primaire, alors c'était pas lié à l'anglais mais c'était quand même lié à la pédagogie et je voulais être prof. Sinon, j'ai donné des cours de FLE pendant mes études de FLE.“

En quoi tu aperçois les avantages du système d'enseignement supérieur?

„C'est pas cher. Il y a du choix. On organise son emploi du temps plus ou moins comme on veut pour pouvoir faire d'autres choses à côté.“

Quels sont les défauts du système d'enseignement supérieur?

„Je crois que les étudiants ne comprennent pas le système et n'en profite pas assez bien. Ils ne comprennent pas qu'il ne suffit pas d'aller en cours, que le cours est un support à un travail personnel. Les étudiants n'ont pas l'habitude de ça.“

Est-ce que tu vois l'application sur le marché du travail dans l'Union européenne? Tu aimerais bien y aller travailler?

„Je voudrais aller vivre au Portugal ou en Italie, mais faire d'abord un peu de France pour me ressourcer !“

...

Qu'est ce que tu penses des révoltes des jeunes bouleversant actuellement la France?

„Je pense que c'était un peu trop et que le CPE n'était pas si mal. Ca m'agace un peu !“

Questionnaire 5

Marie-Fleur (26) pracuje jako zdravotní sestřička.

Quelle spécialité tu as étudié ?

„Le medical, infirmiere.“

Est-ce que tu travailles?

„Oui.“

Quel est ton emploi actuel ?

„Infirmiere peuricultrice en PMI, cela ve dire service de prévention santé de l'état.“

Est-ce que tu travailles dans le secteur que tu avais étudié ?

„Oui.“

Est-ce que c'était difficile pour toi de trouver un travail dans le secteur que tu avais étudié?

„Non.“

Est-ce que tu es contente avec la spécialité que tu étudiais?

„Oui.“

Est-ce que tu as cherché longtemps le travail après tes études?

„Non, l'école ou j'ai étudié embauchait des élèves à la sortie du diplôme et ensuite ils ont financé ma spécialisation de PUERICULTRICE en Exchange d'un certain nombre d'années de service auprès d'eux.“

Comment tu as trouvé ton travail actuel?

„En stage, lors de mes études j'ai découvert ce métier et une fois diplômée et spécialisée j'ai posé une candidature au service concerné.“

Est-ce que tu es contente dans ton travail actuel?

„Oui, il correspond vraiment à l'idée que je m'en faisais. Je me sens vraiment utile pour la population.“

Est-ce que tu étais parfois sans-emploi?

„Non.“

Tu es inquiète?

„Non.“

Est-ce que tu travaillais pendant tes études? C'était dans le domaine de tes études?

„J'ai travaillé un peu pendant mes études pour avoir de l'argent mais c'était des boulots sans rapport avec mes études.“

En quoi tu aperçois les avantages du système d'enseignement supérieur?

„On apprend un métier et non les connaissances générales.“

Quels sont les défauts du système d'enseignement supérieur?

„Le prix pour certains études ne permet pas l'accès à tout le monde un métier qui leur plaît.“

Est-ce que tu vois l'application sur le marché du travail dans l'Union européenne? Tu aimerais bien y aller travailler?

„Dans les études d'infirmière et de puéricultrice il y a une partie du programme qui permet de s'ouvrir sur le travail des infirmières en Europe. Je n'ai pas de projet de travail à l'étranger car mon ami vit ici, dans notre région et en plus je n'ai pas d'aptitude particulière pour les langues étrangères. Mon poste en France et mes conditions de travail me satisfont pleinement.“

...

Qu'est-ce que tu penses des révoltes des jeunes bouleversant actuellement la France?

„J'ai du mal à comprendre ces révoltes. Je trouve qu'une grande partie des jeunes aujourd'hui réclame beaucoup de confort sans vouloir faire les efforts qui sont nécessaires...Un emploi est quelque chose qui a des contraintes et où on augmente le confort de sa situation en fonction du travail qu'on fournit...Je trouve normal que l'employeur demande des résultats au salarié avant de s'engager pleinement avec lui.“

Questionnaire 6

Julie (26) travaille comme professeure de français et portugais, elle est mariée et a deux enfants. Elle est née en France et a étudié en France.

Quelle spécialité tu as étudié ?

„Le français comme langue étrangère pour les traducteurs et le portugais.“

Quel est ton emploi actuel ?

„J'enseigne le français et le portugais. De temps en temps je fais des traductions aussi.“

Est-ce que tu travailles dans le secteur que tu avais étudié ?

„Oui.“

Est-ce que c'était difficile pour toi de trouver un travail dans le secteur que tu avais étudié?

„Pas vraiment.“

Est-ce que tu es contente avec la spécialité que tu étudiais?

„Oui.“

Est-ce que tu as cherché longtemps le travail après tes études?

„Pas vraiment.“

Comment tu as trouvé ton travail actuel?

„Mes amis m'ont aidé.“

Est-ce que tu es contente dans ton travail actuel?

„Oui. Pour l'instant ça me convient parfaitement.“

Est-ce que tu étais parfois sans-emploi? Tu es inquieté?

„Non et je ne suis pas inquieté.“

Est-ce que tu travaillais pendant tes études? C'était dans le domaine de tes études?

„Oui. Je travaillais dans les traductions.“

En quoi tu aperçois les avantages du système d'enseignement supérieur?

„Je peux approfondir mes connaissances et donc trouver un emploi qui exige plus et en même temps et mieux payé.“

Quels sont les défauts du système d'enseignement supérieur?

„Il n'est pas assez flexible. Il ne nous apprend pas comment résoudre les problèmes réels.“

Est-ce que tu vois l'application sur le marché du travail dans l'Union européenne? Tu aimerais bien y aller travailler?

„Oui. Pourquoi pas. Je pense que les traducteurs et les interprètes sont aujourd'hui très demandés. Les enseignants des langues étrangères aussi.“

...

Qu'est ce que tu penses des révoltes des jeunes bouleversant actuellement la France?

„Je pense que les syndicats ont utilisé la force des étudiants pour faire passer leurs idées. Mais il est difficile de juger, je ne m'intéresse pas beaucoup à la politique.“

Questionnaire 7

Marc (27) pracuje v grafickém studiu, má za sebou studium průmyslového designu.

Quelle spécialité tu as étudié ?

„Design.“

Est-ce que tu travailles?

„Oui.“

Quel est ton emploi actuel ?

„Je travaille dans un studio graphique ou je fais des logos, des motto pour les publicités...“

Est-ce que tu travailles dans le secteur que tu avais étudié ?

„Oui.“

Est-ce que c'était difficile pour toi de trouver un travail dans le secteur que tu avais étudié?

„Non.“

Est-ce que tu es content avec la spécialité que tu étudiais?

„Oui, on peut dire ça.“

Est-ce que tu as cherché longtemps le travail après tes études?

„Non, pas du tout. Je travaillais dans ce domaine dès la deuxième année à la fac, j'étais satisfait avec ce boulot, alors je suis là...“

Comment tu as trouvé ton travail actuel?

„Un ami d'un ami avait un ami et celui...“

Est-ce que tu es content dans ton travail actuel?

„Oui, j'aime ce travail, je suis content, il me satisfait come j'ai deja dit. Je fais le design et cela me convient bien. Mais dans le futur j'aimerais bien travailler faire business tout seul...“

Est-ce que tu étais parfois sans-emploi?

„Non.“

Tu es inquieté?

„Oui, pourtant je n'était jamais sans emploi. Mais on ne sait pas, qu'est-ce qu'il va arriver un jour, c'est incertain, meme mon emploi n'est pas sur.“

Est-ce que tu travaillais pendant tes études?

„Oui.“

C'était dans le domaine de tes études?

„Oui., come j'ai deja dit.“

En quoi tu aperçois les avantages du système d'enseignement supérieur?

„Ouverture au ceux qui n'ont pas assez d'argent.“

Quels sont les défauts du système d'enseignement supérieur?

„Théorie n'est pas assez lieé au pratique. Mais moi, je suis contente avec mes études.“

Est-ce que tu vois l'application sur le marché du travail dans l'Union européenne? Tu aimerais bien y aller travailler?

„Oui, pourquoi pas. Mais il faut savoir aussi les langues, sinon...Pour l'instant je suis bien ici.“

...

Qu'est ce que tu penses des révoltes des jeunes bouleversant actuellement la France?

„Je ne sais pas quoi penser. Selon moi, il faut travailler pendant les études, apres il y a moins de possibilites de rester apres la sortie de la fac sans boulot. Un diplom ne suffit plus aujourd'hui, ca c'est sur.“

Questionnaire 8

Eve (27) vystudovala jazyky, překladatelství, pracuje jako učitelka.

Quelle spécialité tu as étudié ?

„La langue anglaise, option traducteur.“

Est-ce que tu travailles?

„Oui.“

Quel est ton emploi actuel ?

„Je suis institutrice.“

Est-ce que tu travailles dans le secteur que tu avais étudié ?

„A peu pres...“

Est-ce que c'était difficile pour toi de trouver un travail dans le secteur que tu avais étudié?

„Oui.“

Est-ce que tu es contente avec la spécialité que tu étudiais?

„Bon, j'ai étudié les langues ce qui est une bonne éducation pour mon métier d'institutrice de l'anglais, c'est vra que j'a vais voulu etre plutot traductrice qu'institutrice, mais on doit avoir de quoi vivre, et ca marche aussi comme ca.“

Est-ce que tu as cherché longtemps le travail après tes études?

„Oui, presque 12 mois“

Comment tu as trouvé ton travail actuel?

„J'ai lu une annonce dans un journal régional.“

Est-ce que tu es contente dans ton travail actuel?

„Oui, j'ai decouvert que ceci est le travail qu je veux faire dans ma vie“

Est-ce que tu étais parfois sans-emploi?

„Oui. Apres mes études, c'était 12 moi, comme j'ai deja dit“

Est-ce que tu travaillais pendant tes études? C'était dans le domaine de tes études?

„Oui, j'ai donné des lecons de langue, ce qui est plutot dan sle domaine de ce que je fais maintennat que dans le domaine de mes études, mais bon...“

En quoi tu aperçois les avantages du système d'enseignement supérieur?

„A l'universite on obtient une éducation plus spécialisée qu'aulycée bien sur...Sinon, je trouve tres bon que la plupart des université sont gratuits, ca ouvre une possibilité d'éducation supérieur a tout le monde, littéralement.“

Quels sont les défauts du système d'enseignement supérieur?

„...je pense que c'est surtout la qualification souvent tres pauvre des pédagogues aux universités. Des fois j'avais l'impression qu'on laisse les séminaires a n'importe qui.“

Est-ce que tu vois l'application sur le marché du travail dans l'Union européenne? Tu aimerais bien y aller travailler?

„Bon, je pense qu'il ne serait pas si difficile de trouver un emploi d'institutrice de francais comme langue étrangere, mais cette option n'est pas particulierement attirante pour moi. Enseigner l'anglais aux Francais, c'est ce que je veux faire.“

...

Qu'est ce que tu penses des révoltes des jeunes bouleversant actuellement la France?

„C'est de l'hystérie, c'est tout ce que j'en pense. Bien sure que je crois, comme tous les jeunes qui ont ou ont eu des problemes a trouver le travail, que ce que le gouvernement propose est absurde, mais en meme temps il me semble idiot d'essazer de trouver la solution dans le recours a la violence. La France a une bonne tradition des greves ce qui est bon, mais la nature d'une greve, selon moi, devrait etre non-violente, toute action brutale est un privitivism. En plus, qui va prendre au sérieux une foule des jeunes, dont la une grande

partie, pour dire la vérité, ont toujours eu la seule ambition-etre comeurs, recevoir de l'argent de l'Etat et ne faire que des bolots occasionnels. ?“

Questionnaire 9

Philippe (27) pracuje v marketingu, v oboru, který vystudoval.

Quelle spécialité tu as étudié ?

„Marketing.“

Est-ce que tu travailles?

„Oui.“

Quel est ton emploi actuel ?

„Chef produkting...dans marketing.“

Est-ce que tu travailles dans le secteur que tu avais étudié ?

„Oui.“

Est-ce que c'était difficile pour toi de trouver un travail dans le secteur que tu avais étudié?

„Ça n'est jamais facile, mais en moyen 3 mois pour trouver un travail ce qui pour la France est court.“

Est-ce que tu es content avec la spécialité que tu étudiais? Tu peux mettre en valeur tes connaissances?

„Oui content, c'est une spécialité qui me plait, je peux en effet mettre en valeur mes connaissances.“

Est-ce que tu as cherché longtemps le travail après tes études?

„3 mois de recherche.“

Comment tu as trouvé ton travail actuel?

„Sur internet via un site spécialisé.“

Est-ce que tu es contente dans ton travail actuel?

„Pour l'instant mon emploi me convient.“

Est-ce que tu étais parfois sans-emploi?

„J'ai jamais été sans emploi pendant une longue période.“

Est-ce que tu travaillais pendant tes études? C'était dans le domaine de tes études?

„J'ai un peu travaillé pendant mes études mais il s'agissait d'emplois différents de mon background.“

En quoi tu aperçois les avantages du système d'enseignement supérieur?

„Le principal avantage est le stage en entreprise, Les enseignants sont trop souvent issus du cursus universitaire et n'ont aucun recul de la réalité du terrain et du marché de l'emploi.“

Quels sont les défauts du système d'enseignement supérieur?

„Ils sont nombreux : enseignants peu motivés, récitent les mêmes cours depuis 20ans, ne connaissent pas la réalité du terrain...n'y ont jamais été confrontés.“

Est-ce que tu vois l'application sur le marché du travail dans l'Union européenne? Tu aimerais bien y aller travailler?

„Je ne serai pas contre le fait de partir travailler à l'étranger mais il faudrait de bonnes compensations pour que je quitte mon pays. On rencontre de plus en plus d'européens venus travaillés en France, et tant mieux.“

...

Qu'est ce que tu penses des révoltes des jeunes bouleversant actuellement la France?

„Les jeunes se révoltent sans même connaître les difficultés que l'on rencontre lorsque l'on recherche un emploi : ils vivent dans un mode irréel. La plupart d'entre-eux se sont laissé manipulé par les politiques, les autres y voyaient un bon moyen de ne pas aller en cours.“

Questionnaire 10

Patrice (27) pracuje jako sekretářka pro advokátní společnost.

Quelle spécialité tu as étudié ?

„Droit.“

Est-ce que tu travailles?

„Oui.“

Quel est ton emploi actuel ?

„Secrétaire juridique dans un Cabinet d'Avocats.“

Est-ce que tu travailles dans le secteur que tu avais étudié ?

„Oui.“

Est-ce que c'était difficile pour toi de trouver un travail dans le secteur que tu avais étudié?

„Non. J'avais fait mon stage à la fac dans ce Cabinet, et elles m'ont gardé car elles étaient contentes de moi.“

Est-ce que tu es contente avec la spécialité que tu étudiais?

„Oui, et mes patronnes sont contentes aussi !! (rire).“

Est-ce que tu as cherché longtemps le travail après tes études?

„Non.“

Comment tu as trouvé ton travail actuel?

„Come j'ai déjà dit, j'avais fait mon stage dans ce Cabinet, et elles m'ont gardé.“

Est-ce que tu es contente dans ton travail actuel?

„A peu près, mais je ne pense pas faire ça toute ma vie, c'est fatigant, et surtout stressant... Mais bon pour le moment : oui.“

Est-ce que tu étais parfois sans-emploi?

„Non.“

Tu est inquiete?

„Oui, un peu.“

Est-ce que tu travaillais pendant tes études? C'était dans le domaine de tes études?

„J'étais en stage dans mon domaine pendant l'année scolaire, et par contre j'ai travaillé aussi à côté pendant l'été dans des entreprises qui n'avaient rien à voir avec le droit...préparation de commande, nettoyage, montage de pièce....“

En quoi tu aperçois les avantages du système d'enseignement supérieur?

„Moi j'ai fait un DU, diplôme universitaire, en 2 ans, donc je ne suis pas restée à la fac très longtemps... en plus je n'avais que quelques cours en amphi, le reste c'était en classe, on était une 20ème, – Je n'ai pas tellement d'avis, sauf que je ne sais pas si c'est très approprié pour tous, car beaucoup font ça, aller à la fac, parce qu'ils ne savent pas vraiment ce qu'ils veulent faire, et du coup, ils « perdent » plusieurs années à la fac, pour ne rien avoir à la fin, expérience, travail..., et c'est un peu dommage pour eux...“

Quels sont les défauts du système d'enseignement supérieur?

„Ce sont aussi les défaut, bref...“

Est-ce que tu vois l'application sur le marché du travail dans l'Union européenne? Tu aimerais bien y aller travailler?

„Je ne sais pas si je pourrais partir travailler et vivre à l'étranger, actuellement non parce que je suis trop attachée à ma famille et je serai trop malheureuse loin de tous ceux que j'aime.“

...

Qu'est ce que tu penses des révoltes des jeunes bouleversant actuellement la France?

„Je n'en pense pas forcément du bien... Je trouve ça même énervant, parce que nous qui travaillons on doit accepter de travailler sans se plaindre, et j'ai l'impression que ceux qui ne travaillent pas, jeunes, chômeurs..., se plaignent tout le temps ! Je trouve un peu que c'est toujours les mêmes qui travaillent pour les autres... En plus, je n'ai pas du tout « aimé » les débordements liés aux manifestations...vitrines cassées, jeunes agressés..., je trouve que de manifester comme ça ce n'est pas forcément la bonne manière pour se faire entendre, surtout quand ça empêche ceux qui veulent/qui en ont besoin de travailler....“

Příloha 3- Projekt bakalářské práce

PROJEKT BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno autora: Eva Kellnerová

Jméno konzultanta: Doc. Jaroslav Kalous, PhD., Csc.

Název práce: Čeští a francouzští absolventi vysokých škol na trhu práce

Problém: Každý vysokoškolský systém má své přednosti i nedostatky. Pohled na vysokoškolský systém v České republice a ve Francii nám umožní případné nedostatky systému odhalit a zjistit úskalí, s jakými se země potýká. Francie je stát s velkou tradicí sociální politiky, s velmi vyspělou demokracií a alternativními možnostmi financování či přístupu k velmi různorodým formám vysokoškolskému vzdělávání.

Cíl: Cílem mé práce bude podat informace o vysokoškolském systému v České Republice a ve Francii. Pozornost budu věnovat situaci na trhu práce v obou zemích a zaměřím se na uplatnění českých a francouzských absolventů vysokých škol na pracovním trhu.

Budu vycházet z rozhovorů s českými a francouzskými studenty a jejich srovnání.

Předpokládané otázky pro české a francouzské respondenty:

- 1) Jaký máš vystudovaný obor?
- 2) Jaké je tvé současné zaměstnání?
- 3) Bylo pro tebe složité najít uplatnění na trhu práce ve vystudovaném oboru?
- 4) Byl/a jsi někdy nezaměstnaný/á?
- 5) Pracoval/a jsi během studia?
- 6) V čem spatřuješ přednosti vysokoškolského systému?
- 7) Jaké má podle tebe vysokoškolský systém nedostatky?
- 8) Jaké vidíš uplatnění na pracovním trhu v rámci zemí Evropské unie?

Metoda: Ve své práci použiji metodu analýzy a studia dokumentů (knihy a oborová literatura, odborné studie a články, internetové servery a dokumenty) a rozhovory.

Předpokládaná literatura a zdroje dat:

Česká republika

Národní program rozvoje ve vzdělávání v České Republice. Bílá Kniha. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2001. dostupné na www.msmt.cz/files/pdf/Bila_Kniha.pdf

Národní Ústav pro odborné vzdělávání, dostupné na www.nuov.cz

Ministerstvo práce a sociálních věcí, dostupné na www.mpsv.cz

Francie

Lefresne, F. *Les jeunes et l'emploi.* Paris : La Découverte, 2003.

Perreti, C. *Dix-huit questions sur le système éducatif.* Étude de la documentation française. 2004.

Institut National de la Statistique et des Études économiques (INSEE) dostupné na www.insee.fr

Ministère de l'éducation nationale de la recherche et de la technologie dostupné na www.education.gouv.fr

Další literatura a ostatní zdroje budou průběžně doplňovány.

V Praze dne

Podpis konzultanta